

[מז] הלכות ארבע פרשיות.

(ב) ראש אדר שחל להיות בשבת, קורין בפרשת שקלים, (ג) והסימן זמיו ביו דרד ובינו, לעולם [פרשת] פרה אדומה קורין שלש שבתות קודם הפסח, שתי שבתות נותנין לה ששואלין בהם בהלכות היום מקודם ושבעת ימי הואה, הרי כאן שלש שבתות, כדי שיהיו בקיין ומוזהרין באותן שתי שבתות בהלכות פהרה והואה, וכן האידנא קריין לזכר בעלמא, הלכך אין לה הפסק בין פרה אדומה לפרשת החודש, חל פרשת שקלים בני תשא עצמה קרי שיחא (ג) [מכי תשא עד ויקהל, וחד הדר קרי מכי תשא עד ועשית, (ד) ולא מקדשי בנתיים, דאי מקדשין אינו עולה למנין שבעה, דקדוש מפסיק, הלכך אי קרא שיחא] ואפסוקי בקדישא מקמי הפסחה אינו עולה למנין שבעה (ה) [ואי לא מפסיק בקדושא מקמי הפסחה עולה למנין שבעה]:

[מז] הלכות מגילה ומורים.

(ח) מגלה נקראת וכו' (ג) חכמים אומרים בזמן הזה, [הוציא ומסתכלים בה] הואיל ועיניהם של עניים נשואות למקרא מגלה כדי לחלק להם מעות מורים, אין קורין אותה אלא בזמנה בארבעה עשר (ג) ומוקפין חומה מימות יהושע בן נון בחמשה עשר: מורים שחל להיות בשבת קורין באחד בשבת (ד) מגלה בזמנה בארבעה עשר ביחוד יחיד קורא ומברך לפניו ולאחריה שלא בזמנה כגון י"א י"ב וי"ג בעשרה מברך לפניו

הערות

[סו] א) ר"ח אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים, משנה מגילה כ"ט ע"א, ומבואר בנסרא שם היינו כי תשא, ט והסימן זמיו ביו דרד ובינו, הסימן הזה הובא בריף מגילה פ' בני העיר ושואו בריף פ"ט על המשנה ראש חודש אדר שחל להיות בשבת ומבאר שם כוונת הסימן, וגם בכ"י ב' ונ' לא נמצא הפירוש של הסימן, רק בכ"י א' כתוב פירוש זמיו כשהל ר"ח להיות בשבת קורין בו ביום פרשת שקלים ומפסיקין לפניו בו וזהו זמיו, פ' ב' כשהל להיות בשני שבתות מקדשין לשבת בעבר פרשת שקלים ומפסיקין לשבת הבאה שהיא כ"ז ונ"ח ב'יו, פ' ד' כשהל להיות ר"ח אדר דמקדשין לקרות פרשת שקלים ומפסיקין בשבת הבאה שהוא די לראש חודש וזהו ד"ד, פ' ו' ובינו כשהל אדר להיות כיום ו' מקדשין לקרות פרשת שקלים לשבת שעבר ומפסיקין בשבת הבאה שהוא שני לר"ח אדר ומפסיקין ביום וזהו ובינו, וע"ש בריף, וכן ברש"י שם הובא הפירוש על הסימן הזה קצת באריכות, וגם הראש מגילה פ"ד פ' י' הביא בלשון הריף, וגם הפוסק א"ח פ' תרפ"ה הביא כסו שהוא בהראש, ובשבלי תלקם השלם פ"י קצ"ג הביא נ"כ הסימן ומבאר אותם באריכות יותר ע"ש, (ג) מכי תשא עד ויקהל כ"י הופתה כמו שהוא בכ"י א' ב' ו"ג, (ד) ולא מקדשי בנתיים דאי מקדשין אינו עולה למנין שבעת דקדוש מפסיק, הובא בריף פ"ד דמגילה (פ' תקורא עומב שהוא בריף פ"ד) וז"ל אשכחן מרב מרזאני נאון דאמר מסמיה דרבנן סבדואי דהיבא דקרו תתא ואפסוקי בקדוש וחדר אפסורו אינו עולה, והיבא דלא אפסוקי בקדושא לקמיה הפסחה עולה למנין שבעת עכ"ל, ועיין בהראש מגילה ג"ז פ' ה' הביא ובסודו רב עמרם כתוב שבמקום שפסוקי בקדוש אין ספמיר עולה למנין שבעת וע"ש, (ה) ואי לא מפסיק בקדושה מקמי הפסחה עולה למנין שבעת, הופתה כמו שהוא בריף שם, והוא לכונן בכ"י א' וכ"י ג', ובכ"י ב' חסר שירה שלימה, וכצ"ל ואפסוקי בקדישא מקמי הפסחה [אינו עולה למנין שבעת ואי לא מפסיק בקדישא מקמי הפסחה] עולה למנין שבעת, והשטמם המעתיק מן הפסחה להפסחה :

[סז] א) מגלה נקראת, משנה ריש מגלה, ט אבל חכמים אומרים בזמן הזה הוציא ומסתכלין בה אין קורין אלא בזמנה, נסרא מגילה ב' ע"א והמלות, הוציא ועיניהם של עניים נשואות לפקרא מגילה כדי לחלק להם מעות מורים, הוא דברו הריף, ריש מגילה והביא כלומר הוציא ועיניהם כ"י וע"ש ברבינו נסים ז"ל, וכן הובא בן בהראש ריש מגילה פ' א' באריכות קצת, ומה שהביא הריף שם ויש שנוטמן הואיל ומסתכלין בה בו, נראה שצ"ל ומסתכלין מלשון סנה, וראיתי בעת כ"י נ"ג הראש שם הכ"ז זה ויש שנוטמן, והנמחה ומסתכלין, (ג) ומוקפין חומה מימות יהושע בן נון בחמשה עשר, משנה ריש מגילה, (ד) מגילה בזמנה עיין מגילה ה' ק"א וברש"י ובתומי שם ובתראש, ובמהווז

ספר האורה

ולאחריה ה) [פחות מעשרה קורא אותה ואינו מברך לא לפניו ולא לאחריה] ו) אמר רב מילה נקראת ספר ונקראת אגרת. נקרא ספר שאם תפרה בחושי פשתן פסולה ז) לקרות בה בצבור ולברך עליה, ונקראת אגרת דאם חשיל בה שלשה חושי גידים כשירה ה) שתיים בשני קצות היריעה ואחת באמצע ט) ובלבד שיהיו משולשים בשתי הקצוות ובאמצע שיכניס שלשה פעמים המהם. הלכך אם אינה תפורה בנידים כלל אסור לקרות בה בציבור ולברך עליה, ואם תפרה בחושי פשתן יש בה שלשה חושי גידים משולשים מכשירין אותה וכשירה בציבור, ולברך עליה לפניו ולאחריה, לפניו על מקרא מילה, ושעשה נסים ושהחינונו ולאחריו מברך. האל הכב את ריבנו והרן את דיננו והגוקם את נקמתנו והותם ברוך אתה ה' האל הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם האל המושיע: י) קראה למפרע לא יצא י) סירוסין לא יצא. כגון שקורא הפסוק מסופו לראשו, ולכך לא יצא י) פירוש אחר סירוסין שקורא פסוק אחר ומניח אחר. י) סירוסין יצא כגון שקורא מעט ושוהה מעט, וחוזר וקורא ושוהה עד שהוא קורא את כולה יצא טו) ואית דמפרשי למפרע שקורא פסוק אחרון ואחד שלפניו עד ויהי בינו אחשוורוש: טז) עשרת בני המן צריך למימרניהו בנשימה אחת: יז) והשומע מגלה מפי הקורא צריך לכוון את לבו וישמע את כולה, ולא יפסוק בדברים אחרים, וצריך שיכוון שומע ומשמיע, אבל שלוח צבור הקורא את

הערות

ויושרי סי' רמ"ה (ער 212), הביא ולענין ברכה כך השיב רבינו שלמה מי"ב ועל מקרא מילה אני אומר בין שהן עשרה בין שאינן עשרה צריך לברך לפניו ולאחריה, ואחד מוציא כל השומעים ירו חובתם ויש חלוקים עלי ואומרים שאין מברכין בפחות מעשרה, והתם שלמה בר יצחק, ולתשובה הזאת כוונן חכמי התוס' מגלה ה' ע"א, וכן נמצא בתשובות רש"י כו' ע"ש. ט) פחות מעשרה הוספתי כמן שהוא בכל כ"ה, ו) אמר רב, מגלה ה' י"ש ע"א. ז) לקרות בה בציבור ולברך עליה, הוספת בעל האורה, ח) שתיים בשני קצות היריעה ואחת באמצע. הוא לשון הריף מגלה מי"ב, וגם הראש מגלה מי"ב סי' ה' הביא דבריו, רב אלפס ע"ש, וכן בשבלי הלקט השלם סי' קצ"ו הביא את דבריו האלפסי ט) ובלבד שיהיו משולשים בשתי הקצוות ובאמצע, בעל שבלי הלקט שם הביא בשם רבינו הנגאל ו"ל ובלבד שיהיו משולשים מ"י שיהא החום כהוך זה אחר זה שלש פעמים ג' בשתי קצוות וז' באמצע, והביא שם גם פירושיו. בנמרא שם, י) קראה למפרע, מגלה י"ז ע"א, י) סירוסין לא יצא, במשנה מגלה י"ז ע"א איתא קראה סירוסין ומתנבנס יצא, ובנמרא שם י"ח. סעי"ב חנו רבנן קראה סירוסין יצא סירוסין לא יצא, י) כגון שקורא הפסוק מסופו לראשו ולכך לא יצא, זה הוא הפירוש על קראת למפרע, וכבי' א' י' ג' הני כפעות פירוש סירוסין כגון שקורא הפסוק מסופו לראשו ויש לתקן פירוש למפרע, בשבלי הלקט, א"י כי קשה לשבש כל כתבי יד ואולי פירושי סירוסין למפרע כמן שפירשתי מגלה י"ח רע"ב, י) פירוש אחר סירוסין שקורא פסוק אחד ומניח אחר, אם הפירוש הראשון שהביא הוא על למפרע מיתר מלת "אחר" והפירוש הזה הוא דבריו הריף מגלה מי"ב שהביא פירוש הירושלמי [הוא מגלה י"ח מי"ב דף ע"ג ע"א] סירוסין קטועין סירוסין קרי, הוא פרא הוא, וכתב מ"י קורא אהר ומניח אהר, כגון שקורא פסוק אחד ומדליג השני וקורא פסוק ג' וחוזר וקורא הפסוק השני שרלו, וכן העריך בערך פרט א' הביא הירושלמי, וכתב פירוש אחר וזלתי אהר כגון שקרא פסוק, ומניח פסוק וקורא פסוק ג' וחוזר וקורא פסוק שני שהניח, וזה נובע מפי ר"ח למגלה שם, וכן הובא זה הפירוש בשבלי הלקט השלם סי' קצ"ח, י"ז. סירוסין י"ז ע"א, כגון שקורא מעט ושוהה מעט וחוזר וקורא ושוהה, ורש"י במשנה שם כתב קורא מעט ופוסק קורא מעט ופוסק וקורא מעט וחוזר ופוסק, ובעל שבלי הלקט השלם סי' קצ"ח [דף ע"ח ע"א] הביא קראה סירוסין פירוש סירוסין קורא מעט ופוסק ושוהה מעט קורא מעט ופוסק מעט, טו) ואית דמפרשי למפרע, זה מוסב על קראה למפרע, ולא גורע לי לטי כוון בוח שהביא ואית דמפרשי, טז) עשרת בני המן כו', מגלה מ"י ע"ב, י"ז) והשומע מגלה מפי הקורא צריך לכוון את לבו כו', בעל שבלי הלקט השלם סוף סי' קצ"ח, הביא ו"ל ובהלכות מגלה שחיבר רבינו שלמה, צ"ל מצאתי טאן, דקרי למגלתא

המגילה ונכנס אחד בתחילתו ונתכוון יצא ידי חובתו ואף על נב דלא ידע לשליה צבור, מפני ששליה צבור דעתו אכולי עלמא: (י) וצריך לקרותה בלילה ולשנותה ביום: (יט) סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו, [מאי שעמא] ימי משתה ושמתה כתיב: (כ) ומשלוה מנות איש לרעהו, שנימתנות לאדם אחד, ומתנות לאביונים, שתי מתנות לשני בני אדם: (כא) ומיחייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לאירור המן: (כב) ומקום שנהגו לעשות מלאכה עושין: (כג) והוי לן לאומי' על פרשת עמלק בין מלמעלה בין מלמטה, כי וודאי אסור לקרות פחות מעשרה פסוקים בבית הכנסת: (כד) הקורא מן המגלה הכתובה בין הכתובים לא יצא בצבור, אבל ביחוד יצא, ובצבור נמי [לא אמרן אלא דלא מחסרא פורתא, או מייתרא פורתא אשאר יריעתא, אבל] אי מחסרא פורתא או מייתרא פורתא משאר יריעתא כיון דמיתחוייא כמגלה בפני עצמה, [אפילו בצבור נמי] יצא:

[מת] הלכות יום טוב.

(ח) אין מבקעין עצים [לא] מן הקורה ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב, (ט) אבל מן הקורה שנשברה בערב יום טוב מבקעין, (י) וכשהן מבקעין אין מבקעין אלא בשנינו, בקופיין בוכרות שלו מותר, הואיל ואין דרך חול לבקע בו, אבל קרדום כלל לא: (ז) אחד שפורד [שנרצם] וסכין שנפגמה ביום טוב מותר לתקנו ביום טוב, (ה) וגריפת תנורא אי איפשר לתקנו מעיו"ט, שרי לתקנו ביום טוב, (ו) וסכין שעמדה,

ה ע ר ו ת

סיבועיה ליה לכווני דעתיה להשמיע לצבור ולהוציאן ידי חובתן, כוון לפרדם סי' ריד (ליז עיד) מאן דקרי טבעי ליה לכווני דעתיה ואי לא לא נפיק, וגם בשבלי הלקס הקצר סי' נ"ה הביא ניב בשם רבינו שלמה כמו שהוא בשבלי הלקס השלם וסיים עור וכן השומעין צריכין כוונה לצאת, ואם לאו לא יצאו ידי חובתן, וזה נשמע בשבלי הלקס השלם, (י) וצריך לקרותה בלילה ולשנותה ביום, מגילה ד' ע"א, (יט) סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא כ"ו, מגילה ו' ע"ב: ט ומשלוה מנות ביום, מגילה ו' ע"א, (כא) ומיחייב איניש לבסומי כ"ו, שם ו' ע"ב מיטרא דרבא, כט ומקום שנהגו לעשות מלאכה עושין, עיין מגילה ד' ע"ב, והפור אריח סי' תרצ"ו הביא פורים מותר בעשיית מלאכה ובמקום שנהג, שלא לעשות אין עושין, ועיין בב"י שם, (כג) והוי לן לאומי' על פרשת עמלק בין מלמעלה בין מלמטה כי וודאי אסור לקרות פחות מעשרה פסוקים בביהכ"נ, בפרדם סי' ר"ג הביא וקורין בו ג' בפרשת ויבוא עמלק, ואף על פי שאין בפרשה אלא פי' פסוקים ולא יותר, והוא לא כאשר הובא בספר האורה, וגם בשבלי הלקס השלם סי' ר"י הביא וקורין בו שלשה בני אדם בפרשת ויבוא עמלק עד סוף הפרשה, ואף על פי שאינם אלא פי' פסוקים אין צריך להתחיל בפרשה של מגלה, שכן הוא סידרו של יום, וכן הוא מפורש בירושלמי אין פותחין בתורה פחות מעשרה פסוקין, התיבון הרי ויבוא עמלק שנייא הוא שהוא סידורו של יום עכ"ל, וגם הב"י באריח סי' תרצ"ג הביא בשם הר"ן ואף על נב דלית בה אלא פי' פסוקים וקיימא לן דאין פותחין מ"י פסוקין בביהכ"נ, היכא דמפסיק ענינא שאני, ועכשיו נהגו לחזור פסוק אחרון כדי להשלים עשרה פסוקים עכ"ל, והתומ' מגילה כ"א ע"ב ד"ה אין פותחין מעשרה פסוקים בביהכ"נ, כתבו וא"ת והרי פרשת עמלק דליבא אלא תשעה פסוקים, י"ל דשאני פרשת עמלק דסידורא ויבוא הוא ופסוק ענינא ביה כ"ו, והתימא שלא הביאו זה בשם הירושלמי שהבאתי, כ"ז הקורא מן המגלה הכתובה בין הכתובים לא יצא, מגילה י"ג פ"ג בהוספות קצת ומה שהביא - בצבור הוא בגמרא שם י"ג בצבור שנה, ועיין בסוד אריח סי' תרצ"א ובב"י שם וכל הלשון לפנינו בספר האורה הוא כמו שהובא באלפסי מגילה פ"ב, וכן הובא בהראש מגילה פ"ב סי' ו' (אשר הוספתי הוא כמו שהוא בהר"ף ובהראש שם):

(מח) אין מבקעין עצים, כיצא לייא ע"א במשנה, והלכות יום טוב מסימן זה נדפס גם בפרדם סי' קמ"ח בספר האורה, ט' אבל מן הקורה שנשברה בערב יום טוב מבקעין, נמרא שם, (י) וכשהן מבקעין כ"ו, נמרא שם, וע"ש בירושלמי ובפרדם נשמטה המלה מותר, (ז) אחד שפורד שנרצם וסכין שנפגמה ביום טוב, כיצא כ"ח ע"ב בירושלמי שפורד שנרצם ביום טוב שנשבר ראשו, ובפרדם בשעת שנרצף וצ"ל שנרצם, (ה) וגריפת תנורא, נמרא שם, (ו) וסכין שעמדה כ"ו, כיצא שם וע"ש בירושלמי

מותר להדרה ביום טוב ז) והני מילי דפסקא אנב דוחקא ח) ודוקא אנב ריחייא (א) דדייק ולא חתך [או אנב דיקולא] ט) אבל במשחות של אבן לא. י) ואין מכבין את הבקעת בשביל לחום עליה ואם בשביל שלא יתעשן חבית או הקדרה מותר: יב) אמר רבי הנינא בשאין שם אויר אבל יש אויר מניה באויר ודיו: יג) מוחטין את הפתילה ביום טוב, מאי מוחטין עדויי השוכא יד) פירוש השריפה שמתעכב בשפת הפתילה כמין נחלת ומעכב את האורה מותר לחתכה ומכל מקום על ידי שינוי שישליכנה בארץ ולא יכבנה בידו ולא ישליכנה בתוך המים כדרך שהוא עושה בחול: יז) הנותן שמן כנר חייב משיים מבעיר בשבת, והמסתפק חייב משום מכבה: יט) אין לסננין את החרדל במסנתת שלה ואין ממתקין אותו בנחלת של עץ, אבל נחלת של מתכות מותר טז) (וכי שרא אנומרי) [ובישראל אנומרי] שרי ולנבי האש צריך לשנות ההבערה ובתיקון הקדירה כמה דאישור לשנווי דלא ליתחוי כדרך בנין: יז) האי מדורתא מלמעלה למטה שרי, מלמטה למעלה אסור, וכן קדירה וכן בעתא וכן סוריא וכן חביתא, יח) פירוש מדורתא מדורת עצים אם מניה אחר על חבירו שנותן עצים בארץ ואחרים עליהם בארץ אסור דמתחוי כבנין והוה ממטה למעלה, אבל אוחו אחד מלמעלה ומניה אחר תחתיו עד שמגיע לארץ, אינו כדרך בנין ומותר והוה מלמעלה למטה, וכן כולם:

ה ע ר ו ת

שמי' עמדה מחריפות שלה שאינה חותכת יפה אבל לא נמטה. ז) והני מילי דפסקא אנב דוחקא, שם שם. ח) ודוקא אנב ריחייא או אנב דיקולא אבל במשחות לא. הוא דברי הריף כיצא פיג' ולפנינו בכי' חריא טעה הסופר והציג או דרייק ולא חתך, כי לא הבין הפלה דיקולא וקרא הסלה דייק ולא, והוסיף מלה חתך אבל נמצא לנכון כמו שהוא בריף בכי' א' ב' ו'ג' וכן בפרדס שם, והובא ג"כ לנכון כשבלי הלקס השלם סי' רינא בשם רבינו הנטאל ורבינו יצחק פאם (הוא הריף) ועיי' בשבילה שהארץ כזה, וכן הובא הפאמר הוה מהריף גם בהראיש כיצא פיג' סי' י' ועיי' מה שכתב על דברי הריף, ועיי' בקרבן נתנאל, ובנפרא ביצה שם כ"ח ע"ב מעבר לסכינא אומא דיקולא, ופי' רשי' הוה מספף הסבין על פי הרקל כ"ה ברשי' בריף, ובנפרא על פי הפל, ועיל הדקל. ט) אבל במשחות של אבן לא, עיין בהראיש שם. י) ואין מכבין את הבקעת, ביצה כ"ב ע"א, ועיין בריף ובהראיש ופי' בקעת מלשון ויבקע עצי עולה, והוא האלעזשפלימפער, שאין, יא) אמר ר' הנינא בשאין שם אויר כו', לא נמצא בבבלי רק מצאתי בירושלמי ביצה מיד היג' (דף ס"ב ע"ג) תנו הנין מכבין את הבקעת בשביל לחום עליה אם כשביל ששכיל וקנין את חבית ואת הקדירה מותר, אור כו', ביצה בשאין שם אויר, אבל אם יש שם אויר כשביל לאויר יפה. יז) מוחטין על עץ, הפתילה ביום טוב כו', ביצה ל"ב ע"ב, יח) פי' השריפה שמתעכב בשפת הפתילה כמין נחלת ומעכב את האורה, הפירוש הוה הוא כפי' הריח בנפרא שם, והובא בערוך ערך מהם וכי לפניו היתה הני מוחטין כתיא, וכבש פירוש המתעבה בקצה הפתילה כמין נחלת ומעכב האורה מותר לחתכה, ונראה כי כן יש לחקן לפנינו באורה, והנה בהריף לפנינו חסר הפירוש על עדויי השוכא, רק בהראיש ביצה מ"ד סי' ו' הביא פירוש מסור ראש הפתילה ששרף ונעשה פחם ומחשיך את הנר, והאיין ה' יום טוב סי' סס"א הביא עדויי השיכה פי' כשהוא נעשית בראשה מהם מעבירה (הוא בפירשי' בנפרא שם), עדויי פי' לחסור, השיכה פחם המחשיך אורה, וראיתי בשבילה השלם סי' ר"ב שם שנתן לפניו היתה הני מוחטין, וכבש פי' הוא ראש הפתילה הנעשית פחם ואינה מאירה יפה. יז) הנותן שמן כנר כו', ביצה כ"ב ע"א איתביה רב יהודה לעילא הנותן שמן כנר כו' ועיי' בפירשי', טז) אין לסננין את החרדל, שבת קל"ד ע"א, ועיי' בפירשי', עז) וכי שרא נומרי שרי, תקנתו [ובישראל אנומרי שרי, כמו שהוא לנכון בכי' א' ב' ו'ג', ובפרדס שם פי' קמחי' והוא בנפרא ביצה כ"ב ע"א, ועיי' בפירשי', יז) האי מדורתא, ביצה ל"ב ע"ב ול"ג רע"א, יח) פירוש מדורתא מדורת עצים כו', הוא פי' הריח בביצה שם, והובא גם בערוך ערך טרר א' ודבריו נובעים מפי' הריח, וגם הריף כפי' דביצה הביא הפירוש בקיצור קצת, והראיש כפי' דביצה סי' י"ד מאבא דברי הריף, ומכירי הראיש מפרש הפור באי"ח סי' תק"ב, ועיין בפירשי' בנפרא שם:

[סמ] דין מליגת הראש.

(א) מוליגין את הראש ואת הנגלים ומהבהבין באור. אבל אין (ג) (טובלין) [טובלין] אותן לא בחרטית ולא באדמה : (ג) עיסה חציה של גוי וחציה של ישראל אסור לאפותה ביום טוב. (ד) [אבל בהמה חציה של גוי וחציה של ישראל מותר לשחמה ביום טוב] : ושחטה בהמה היה ועוף מותרין (ה) [ביום טוב מפשימין וכל מה דאיפשר לשנווי משניגין ולעוף צריך שיהא לון] עפר מוכן או אפר כירה מוכן הוא : (ו) שהט בהמה (כשירה) [כשרה] לא יביאנה במוט [במיטה] אבל מביאה (על יד) אברים אברים : (ז) וביצה דמתילדה ביום טוב ראשון מותרת בשני. בכל ימים טובים. (ח) הדין מראש השנה שאסור בשניהם. (ט) ושבת ויום טוב נולדה בנו אסורה בזו (י) ואסור לשלטה. ולברורי אוכל מתוך הפסולת לאכול לאלתר מותר. אפילו בשבת ובלבד דלית בהו מלילה (יא) כל הנדוכין נדוכין בדרבן ואפילו מלה ותבלין לא צריכי שניוי : (יב) אומר אדם לחבירו מלא לי כלי זה אבל לא במדה. (יג) ואם היה כלי של מדה אסור למלאותו. (יד) ואומר לו תן לי ביצים ואנוניס (טו) ובלבד שלא יזכור לו סכום מקה ולא סכום מנין : (ושוויין) (טז) [ושונין] את הקמה ביום טוב (יז) ואין צריך לשנות : (יח) שני ימים טובים של נליות אחד מחובר שנתלש ביום טוב ראשון כנון ענבים שבצדן

הערות

[סמ] (א) מוליגין את הראש. בכי א' ובי ובפרדס מסי האורה. מחובר זה לדינים שלפניו ואין מיוחד ביניהם, רק בכי ג' רשום נ"כ כמו בכי ח' ד"א דין מליגת הראש. ובאמת כל הדינים הם בדיני יום טוב. ויש להחבירם לדינים שלפניהם. והמאמר הוא בבדיעה ליד ע"א. תנו רבנן מוליגין את הראש. (ג) טובלין. תקניהו סופלין. כמו שהוא בנמרא ובכל כ"א. ופירש"י אין סופלין בסוד להסיר שקרן דהוי דרך העבדנין. (ג) עיסה חציה של גוי. הובא בריף פ"ב הביצה על המשנה חל להיות אחד בשבת. (ד) אבל בהמה כו'. הוספתי כמו שחאו לנכון בכי א' ב' ובי ובפרדס מסי האורה. ובכ"י ג' חסר מחצית הראשונה עיסה חציה של גוי כו'. (ה) ביום טוב ומפשימין כו'. הוספתי כמו שהובא בריף א' ב' ג' ובפרדס. (ו) שחט בהמה בשדה. משנה ביצה כ"א ע"א. (ז) וביצה דמתילדה ביום טוב ראשון. ביצה ד' ע"א. (ח) הדין מריה. שם ד' ע"ב. (ט) ושבת ויום טוב. שם ד' ע"א כדעת רב. (י) ואסור לשלטה. שם ג' ע"ב. (יא) כל הנדוכין נדוכין. ביצה יד ע"א. (יב) אומר אדם לחבירו. משנה ביצה כ"א ע"א. (יג) ואם היה כלי של מדה אסור למלאותו. נמרא שם. (יד) ואומר לו תן לי ביצים ואנוניס. משנה כ"א ע"ב. (טו) ובלבד שלא יזכור לו סכום מקה ולא סכום מנין. בנמרא אפילו ובלבד שלא יזכור לו סכום מדה. רש"א אומר ובלבד שלא יזכור לו סכום מקה. ופירש"י סכום מדה קב או קבים. סכום מקה דמים. וכאשר הביא בעל האורה הוא נירסת הריף שגורים בפולחיה הדין מקה ובטילחיה דמים מנין. וכתב מ"י סכום מקה כנון שיש עליו כסף. לא יאמר לו תן לי בכסף ויש לך עלי כסף אחר הרי יש לך בידי שני כספיים. וסכום מנין לא יאמר לו הרי יש לך בידי חמשים אנוניס תן לי חמשים אחרים והרי יש לך בידי מאה עכ"ל. ועייש בהריף. ועיין בהראש ביצה פ"ג מ"י י"ז ובתוס' ד"ה שלא יזכור. וכן בשבלי הלקט השלם מ"י ר"ד והביא נ"כ כ"א הריף. (טז) ושניין את הקמה. ביצה כ"א ע"ב. ועיין בהראש. (יז) ואין צריך לשנות. זה ליתא בנמרא. רק ראייתו שבעל שבלי הלקט השלם מ"י ר"ג הביא כתב ר"י אליעזר משול וצ"ל בתוספתו דהא דאמרין שונין קמה ביום טוב בלא שנינו משמע כו'. (יח) שני ימים טובים של נליות אחד מחובר שנתלש ביום טוב ראשון כו'. כל המאמר עד סופו המסיים אלמא שתי קרישות היו ואחד מהן חול. נמצא נ"כ בהפרדס מ"י קמ"ה מסי האורה. ונמצא נ"כ בנף ספר הפרדס ולא בשם האורה) כפי קמ"ו המתחיל שני ימים טובים של נליות. ועיין באריכות בתשובת רש"י הגדפסת בתשובת חכמי צרפת מ"י י"א. וכן נמצא במחזור וויטרי מ"י ע"ה (ער 284). ושה' עם לשון הפרדס מלה במלה. ובמקום שהובא בספר האורה רקייסא לן כרבא [צ"ל ברב] בין לקולא בין לחומרא (בנמרא ביצה ד' ע"ב אמר רבא הלכתא כוותיה דרב בהני תלת בין לקולא בין לחומרא וברש"י שם מפרש הני תלת). הובא בפרדס. ובמחזור וויטרי וכן רבי נוהג. והביא ראה לרבירו מהא דגרסינן בפרק ראשון דמסכת ביצה (דף ד' ע"ב) דאיתמר שני ימים טובים של נליות רב אמר נולדה בזה מותרת בזה כו'. ואמרין [שם דף ד' ע"ב] הלכתא כוותיה דרב בהני תלת בין לקולא

ואחד עופות ודגים שנצודו ביום טוב ראשון. מותרין ביום טוב שני. ממה נפשך הואיל ושני קדושות הן דאי יום טוב ראשון קודש שני חול. ומותרין למוצאי יום ראשון בכדי שיעשו ואי יום הראשון חול ושני קודש כל שכן דמותרין דהול מכוין ליום טוב. דקיימא לן (כרבא) (כרב) בין לקולא בין לחומרא. (ע) ועוד דאמרינן נבי שני ימים טובים של גליות שאם אידע יום טוב שני בערב שבת ולא הניח עירובי תבשילין בחול מניח אדם עירובו מיום טוב לחכירו ומתנה ואומר אם היום קודש למחר חול אין בדברו כלום ואינו צריך לערב דהול מכוין לשבת. ואם היום חול ולמחר קודש עירובי עירוב. אלמא שתי קדושות הן ואחד מהן חול: (כ) המבשל כמה תבשילין ביום טוב ולא אכל מכולם בחוץ הסעודה הואיל ולצורך יום טוב נתבשלו כולם מתחילה ועכשיו אינו צריך לאכול מכל אחד ואחד אין בכך כלום דלא הווי כמכוין מיום טוב לחול: (כא) אמר רב פפא [הלכתא] גוי שהביא דורן לישראל בשני ימים טובים של גליות אם יש שם מאותו המין במחובר לקרקע. כגון שהביא לו תאנים וענבים כאלול או בתשרי. והביאם לו ביום טוב (כב) ראשון בערב. כיון ששקעה עליו המה של יום טוב ראשון ונכנס יום שני שהוא בכדי שינכנס לכרם ויבצור ולא לתר מותר לאכול מהן. וכן ביצה וכן היה ועוף ודגים שנצודו ביום טוב ראשון מותרין בשני כיון ששקעה חמה ושחא בכדי עשייתן. ואם אין מאותו המין במחובר כגון צמוקין שהן יבישין וידוע הדבר שנלקטו מימים רבים. או כיוצא בהן אם באו מתוך התחום מותרין. ואם באו מהוץ לתחום [אסורים]. ואפילו אותן הבאים מהוץ לתחום]. הבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר: (כג) וזוהי שקננה בפרדס שסמוך לעיר דדעתו עלויהו אין צריכין זימון דאין טעונין צידה (כד) (וכל מן הקרפף) [אבל אמין] אסורי [אפילו] בהומנה כיון דטעונין צידה. (כה) אין נותנין (עור) [את העור] לפני הדורסן ובית הלל מתירין. (כו) ושנין

הערוך

בין לחומרא. וכדרך אב אעיר שבפרדס כפי' קמ"ח מסי' האורה נשטפה שורה שלימה וחסר ואי יום הראשון חול ושני קודש כל שכן דאמרינן דהול מכוין ליום טוב דקיימא לן כרב בין לקולא בין לחומרא. יע' ועוד דאמרינן נבי שני ימים טובים של גליות כו'. הוא הסיום למאמר שלפניו. וזכה בפרדס סי' קמ"ח מספר האורה. גם בנף הפרדס כפי' קמ"ו. ובמחזור ויפרי שם. גם המאמר בנף הפרדס סי' קמ"ו ועוד דגריסין בעירובין. הוא במחזור ויפרי סי' ע"ט. אבל בהאורה מסיים אלמא שני קדושות ואחד מהם חול. ואחר הסיום הזה מתחיל בנף הפרדס. ובמחזור ועוד דגריסין בעירובין. סי' המבשל כמה תבשילין ביום טוב ולא אכל מכולם בחוץ הסעודה כו'. זה הובא בשבלי הלקט השלם סי' רמ"ה בשם הגאונים וצ"ל. וסיים מדקאמר לצורך יום טוב שפט מניה דליכא הערמה דאי איכא הערמה אסור. (כא) אמר רב פפא. בנמרא ביצה כיד סוף ע"א איתא רק אמר רב פפא הלכתא גוי שהביא דורן לישראל ביום טוב אם יש מאותו המין במחובר אסור ולערב נמי אסורין בכדי שיעשה ואם אין מאותו המין במחובר תוך התחום מותר תוך התחום אסור. ועיי' כפי' רשי' ובתוס' שם ד"ה ולערב. ובעל שבלי הלקט סי' רמ"ו הביא זה בשם רשי' ע"ש. ועיין בהרא"ש שם שהאריך בזה ובאמר הובא בספר האורה אין זה לשון הש"ס שם. (כב) ראשון בערב כו'. הוספתי כמו שהוא בכל כ"י גם בפרדס סי' קמ"ח מספר האורה. (כג) וזוהי שקננה בפרדס. ביצה כ"ה ע"א. ועיי' בפירשי' ומה שהביא סמטון לעיר. אמר שם. ר"ל וכל מן הקרפף אסורי אפילו בהומנה. וקנתי אבל אמין. ר"ל האם שכלה. ובנמרא שם גמרא אמת ובשי' שם בולד אינו צריך זימון שאינה יכולה לברוח ודעתיה עליה. אבל אמה שהוא גדולה צריכה זימון. והרי"ף בביצה פי' הביא הדין בזה הלשון וזוהי שקננה בפרדס כגון איל וצבי וכיוצא בהן וילדו עפרים ועדיין הם קטנים ואין צריכין צידה אין צריכין זימון ומותרין ביום טוב. ודוקא בפרדס הסמוך לעיר רחוק לזה דרעתיה עלויה. אבל בפרדס שאינו סמוך לעיר צריכין זימון. וה"ס בריריהו אבל באימיהו כיון דבעינן צידה לא מהני להו זימון ע"כ. וכן הוא בהרא"ש שם. וכן הביא בן המור אית' סי' תצ"ו. ובמסעי' אבל באימיהו חלי הוא. והא"ס' ובפרדס סי' קמ"ח מספר האורה (כ"ב ע"ב) ר"ל אימין אסורי. הגאון הסו"ל הג' כוכב כ"ה 'אימין' להורות כי אינה מוכף. ולא ידע כי הנוונה אימין אבל האם שלהם. (כה) אין נותנין עור לפני הדורסן ובית הלל מתירין. משנה ביצה י"א ע"א. (כו) ושנין

שמולחין עליו בשר לצלי. כז) ומערים ומולח הכא והכא עד דמלח כוליה ומערים ומולח נרמא נרמא עד דמלח ליה כוליה בשרא: כח) אין מולחין את החלבין ואין (מהבהבין) [מהפכין] בהן: כט) מניח אדם עירובי (תבשילין) [הצרות] מיזם טוב להבירו ומתנה ונימא הכי אם האידנא הולא הוא נשתרי לן בהאי עירובא לשלטולי בשבתא ואי האידנא יומא טבא אין כדבריו כלום, ולמחר במעלי שבתא ההוא יום טוב שני נימא הכי אי האידנא יומא טבא כבר עבידנא עירובא מאתמול והשתא לא צריכנא מידי. ואי האידנא הולא הוא בהאי עירובא נשתרי לשלטולי מכיתא לכיתא [ומדרתא לדרתא], ועירובי תבשילין היכא מנח ליה [ומתנה], כנון דאיתרמי ליה שני ימים טובים של גלויות [חמשא בשבתא] ומעלי שבתא דמיבעי ליה לאיניש לאנחו עירובי תבשילין כמעלי יומא טבא דהוא ארבעה בשבתא ואי אישתלי ולא אנה כמעלי יומא טבא מנח ליה [לעירובא] ביומא טבא קמא דהוא חמישה בשבא ונימא הכי אי האידנא יומא טבא למחר חולא הוא ולא צריכין ולא מידי ואי למחר יומא טבא האידנא חולא הוא ובהאי עירובא דמנחא לישתרי לן למיפא ולבשולי מיזמא טבא לשבתא ז) והני מילי בשוכה, והלכתא כיון דאמר ביום ראשון לא צריך למימר ליה ביום שני כלום, זא) ומי שהניח עירובי תבשילין הרי זה אופה ומכשל ומטמין, זב) ואם רוצה לאכול עירובו הרשות בידו זג) [אבל] [אכלו] עד שלא אפה, ועד שלא בישל ועד שלא הטמין, הרי זה לא יאפה, [ולא יבשל ולא יטמין] זד) דדמי כמי שנאבד עירובו אי נמי כמי שלא הניחו: זה) השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן ביום טוב: זי) ואם בדק בקינה של התרנגולת מערב יויט ולא מצא שם ביצה ולמחר השכים ומצא שם ביצה מותרת, לח) דקיימא לן תרנגולת אינה יולדת בלילה ואפילו בדק יפה יפה [דחלינן] כרבי יוחנן, וכל שכן אם לא בדק מערב יום טוב, לח) והני מילי דאיכא זכר בהדי תרנגולת, או שהתרנגולת יוצאת לחוץ ושומעת קול התרנגול דאזליה בתריה ואין דרך

ה ע ר ו ת

שמולחין, נרמא שם. כז) ומערים ומולח הכא והכא עד דמלח כוליה ומערים ומלח נרמא נרמא עד דמלח כוליה בישראל. כיה בכיי א' ב' ג' (רק בכיי ג' חסר מהצי הראשונה) ומערים ומלח חכא והכא עד דמלח ליה כוליה. ששמש עיי המעתיק) וכן חסר בפרדס ספסר האורה סי' קמ"ח והנה זה שהביא ומערים ומולח הכא והכא, הוא לשון הירושלמי ביצה פ"א סוף היה נדף סי' ע"ג רבי אהא בשם רב מולח ומערים מולח ומערים מלח הכא ומלח הכא עד דו מלח כוליה, וגם הריף ביצה פ"א ואחריו הרא"ש ביצה פ"א סי' פ"ו הביאו את הירושלמי, והריף סבאר את הירושלמי, כלומר מולח ע"ג העור מעם כאן ומעם כאן עד דמלח כוליה, וכן הביא בן הרא"ש שם. ומהצי השנית ומערים נרמא נרמא, הוא מפורש בבלי מולח אדם כמה חתיכות בשר בבת אחת אף על פי שאינו צריך אלא לחתיכה אחת רב ארא בר אהבה מערים נרמא נרמא, ועיין בב"י סור או"ה סי' ת"ק, כח) אין מולחין את החלבין ואין מהפכין בהן. ביצה י"א ע"א, ומירשיי אין מולחין את החלבים ביום טוב כדי שלא יפריחו ואפילו נשחמה בהסמה ביום טוב, כט) מניח אדם עירובי כז), ונימא הכי אם האידנא חולא הוא כז), כל הלשון עד למיפא ולבשולי מיזמא טבא לשבתא, הוא לשון הריף ביצה ריש פרק ב', ל) והים בשוכה והלכתא כז), כיה בכל כזי ובפרדס, וזה לא היבא בריף שם. לב) ומי שהניח עירובי תבשילין הרי זה אופה, ביצה י"ז ע"ב, לג) ואם רוצה לאכול עירובו, שם שם, לד) אכלו עד שלא אפה, שם שם. לו) דדמי כמי שנאבד עירובו אי נמי כמי שלא הניחו, זה ליחא בגמרא שם. לז) השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות, ביצה ו' ע"ב, לו) ואם בדק בקינה, שם ז' ע"א, לח) דקיימא לן תרנגולת אינה יולדת בלילה ואפילו בדק יפה יפה, שם שם, ומפורש יותר בריף ביצה פ"א שהביא בירוע דמאתמול איתילדא דקיימא לן כל שתשמישו ביום מוליד ביום ולא בלילה, ומאי ניהו תרנגולת, ואף על גב דבדק מערב יום טוב אימור לא בדק יפה יפה, ואף על גב דבדק יפה יפה אימור יצתה רובא וחזרה מותרת האויל ואינה יולדת בלילה, וכדרי' יוחנן, דאמר רבי יוחנן ביצה שיצאה רובה מעיו"פ וחזרה מותרת לאכלה בזמם טוב ע"כ, וכדרי' רבי יוחנן הוא שם ז' ע"א, לח) והני מילי דאיכא זכר כז), נרמא שם,

תשמישן אלא ביום: (ט) ואין מזמנין את הנוי ביום טוב לאכול עמו. (ז) ואם בא הנוי מעצמו בבית ישראל לאכול ביום טוב אין צריך להוציאו. ובלבד שלא ישל כלום בעבורו. ואסור נמי להוציא שום דבר לרשות הרבים בשביל נוי ביום טוב. (ח) דלא אמרינן הואיל והותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך. אבל לצורך בהמתו מותר: (ט) ויום טוב שזל להיות ערב שבת קיימא לן כבית הלל דלא עבדינן אלא חד עירובא אבל מילי בין לאפות בין לבשל בין להטמין: (י) ולכבר את המטות מותר [אפילו] בשבת ואפילו כל הבית כולה (יא) וכן נמי לרבץ שרי [וכל שכן] ביום טוב. (יב) ועצים שמסיקין בהם ביום טוב אין מסלתינן אותם ביום טוב לעשות מהן סלתי סלתי. ואין מסיקין בעצים מוקצין ביום טוב. (יג) [דקיימא לן כרבי יהודה בכלהו יום טוב]. (יד) והיכא דאיתיה ליה נוי לישראל עצים ביום טוב מחוץ לתחום אסור להסיקן דמוקצין הן. וכל שכן היכא דנחתכו ביומן דאית בהו תרי אסורין. (טו) ועצים שנשרו מן הדקל בשבת אסור להסיקן (טז) [ביום טוב ואם נשרו ביום טוב נמי אסור להסיקן]. דהויה ליה נולד. (יז) אבל נשרו לתוך התנור ביום טוב מרבה עליהם עצים מוכנים ומסיקין. דכיון דרובא דהיתרא בטלי ברובא דאיסורא דרבנן הוא ומבטלינן אפילו לכתחילה דליתיה לאיסורא בעיניה דמקלי קלי: (יח) ואין חותכין את הנייר [לצלוח בו מליח]. (יט) פירוש ששפין אותן בשמן וצולין בו מליח ואינו נשרף. (כ) ואין גורפין תנור וכירים. (כא) אבל אם אי אפשר לאפות בו פת אלא אם כן גורפו מותר: (כב) ושרקין תנורא [ביום טוב]. (כג) פירוש טחין פי תנור כאשר נותנין הפת בתוכו טחין אותו בשיט. (כד) והוא שיש לו [עפר] מוכן מערב יום טוב. אי נמי אפי' כירה

ה ע ר ו ת

(ל) ואין מזמנין את הנוי כו'. ביצה היא ע"ב. ובגמרא שם נורה שמה ריבה בשבילה. (מ) ואם בא הנוי מעצמו בבית ישראל לאכול ביום טוב אין צריך להוציאו. והמור אית מ"י תקיב הביא בשם הרמב"ם אם בא הנוי מאילו אוכל עמו שכבר הכינוהו וע"ש בכ"י. (נא) דלא אמרינן הואיל והותרה הוצאה לצורך. ביצה י"ב ע"א. (נב) ויום טוב שזל להיות ע"ש קיייל בבית הלל דלא עבדינן אלא חד עירובא מכל מילי כו'. אולי צ"ל קיייל בכ"ה דלא עבדינן אלא חד חבשיל. והוא בגמרא ביצה ט"ז ע"ב ב"ה אומרים תבשיל אחד. (נג) ולכבר את המטות מותר. במשנה ביצה כ"ב ע"ב. וב"ה הניחם מכבדין בית המטות. ופי' רש"י בית המטיבה שאוכלין שם שהיו מסובין ואוכלין (נד) וכן נמי לרבץ שרי ביום טוב. עיין שבת צ"ה ע"א ועיין כהר"ש ביצה פ"ב מ"י כ"א. ועיין במור אית מ"י תקיב ובכ"י שם. (נז) ועצים שמסיקין בהם ביום טוב אין מסלתינן אותם ביום טוב לעשות מהן סלתי סלתי. לא מצאחי עוד בגמרא. ובגמרא שבת ע"ד רע"ב האי מאן דמלית סלתי פירוש רש"י עצים רקים להבעיר אש. וכן בב"ב י"ג ע"ב סלותי מסלתינן פירש"י לוקמין עצים בשדה מן המחובר בחולו של מועד ומה שביא רש"י. כהולו של מועד. כן היו לפניו בגמרא. ולפינו ליתא והו"ו כן בכ"י מן דגכרא וכן הביא הערוך בערך סלת סלתי מסלתינן בחולו של מועד. (נו) דקיימא לן כרבי יהודה. דאית ליה מוקצה. (נז) והיכא דאיתיה ליה נוי לישראל עצים ביום טוב מחוץ לתחום אסור להסיקן. בפרט מספר האורה. (נח) קמ"ח דף כ"ט ע"ג נשטם שורה שלימה. ובצ"ל אסור להסיקן [דמוקצין הן] וכל שכן היכא דנחתכו ביומן דאית בהו תרי אסורין ועצים שנשרו מן הדקל בשבת אסור להסיקן ביום טוב. ואם נשרו ביום טוב נמי אסור להסיקן [דהוי ליה נולד. והשמים המעתיק או המדפים מן להסיקן עד להסיקן. ונמצא לכתוב בכל כ"י. (נח) ועצים שנשרו מן הדקל. ביצה ד' ע"ב. ועיין במור אית מ"י תקיב בכ"י שם. (נח) ביום טוב ואם נשרו ביום טוב נמי אסור להסיקן. הוספתי כמו שהוא בכ"י א' ב' והסר גם בכ"י ג' גם חלשון שטובש שם. (י) אבל נשרו לתוך התנור. גמרא שם. ודברי בעל האורה הוא חלשון הרי"ף פ"א דביצה ע"ש. (לא) ואין חותכין את הנייר. משנה ביצה ל"ב ע"ב (לב) פירוש ששפין אותו בשמן כו'. רש"י מפרש כשצולין היום על האסכלא חותכין נייר ושורין במים ומודדין הנייר על גב האיסכלא מפני שהמתכת מתחמם ושורף את הדג. (לג) ואין גורפין. משנה שם. (לד) אבל אם אי אפשר לאפות כו'. גמרא שם. (לד) ושרקין תנורא. גמרא שם. (לו) פירוש טחין כו'. הוא כלשון הרי"ח בגמרא והובא בערוך ועיין במירש"י בגמרא שם. (לז) והוא שיש לו [עפר] מוכן מערב יום טוב.

הוא ושרי דלאו בר ניבול הוא : מ"ג ואין מנהיגין את הבהמה ביום טוב במקל : (נח וחזירא, נט) פירוש עצים ממין קוצים ליטול מהם עין לצלות בו בשר כמו בשמור, יבשא שרי, רמיבא אסור : ס) ואשה לא תכנוס לבית העצים [ליטול מהן אור, סח] ואוד שגשבר אסור להסיקו ביום טוב, (ט) דקיימא לן מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים : טג) תגור וכירים חדשים הרי הן ככל הכלים (ונוטלין) (קד) [הניטלים] בחצרה, אבל אין סכין אותן שמן, (ס) ואין ששין אותן [במטלית] ואין מפינין אותן בצונן כדי [לחממן] [לחממן], ואם בשביל לאפות בו מותר : קו) ואין נוסחין במטוח ביום טוב, אבל נוסחין בשמורתה, ואין מחדרין את השמור, ואין מתקנין אותה, (סז) ואין פוצעין את הקנה לצלות בו מליח, (סח) אבל פוצעים את האנונו במטלית ואין חוששין שמא תקרע : טט) ואסור למיפא מידי לכלבים ביום טוב, (ע) אבל מאכל שהוא מתוקן להם מערב מותר ליתנו לפנייהם והן אוכלין, (ודבר זה אפילו בשבת מותר וכל שכן ביום טוב : עה) וגבלה שמתה ביום טוב, אף על פי שבשבת מותר לחתכה לפני הכלבים, ביום טוב אסור לשלטה, דסבירא לן כרבי יהודה דאית ליה מוקצה, אבל בשבת קיימא לן כרבי שמעון דלית ליה מוקצה, ואם סתה מערב יום טוב מותר לשלטה ולחתכה לפני הכלבים דמוכנת הוא אפילו לרבי יהודה, ואי היא מסוכנת מערב יום טוב ומתה ביום שרי לשלטה, דמתמול דעתיה עלויה להאכילה לכלבים ומוכנת הוא, ובהמה מסוכנת אף על פי שאינו אוכל ממנה אלא כוית, כיון דלא איפשר לכוית בשר בלא שחיטה, מותר לשחטה ביום טוב, אבל סת אם צריך ממנו לערב יום טוב לא שרי ליה ללוש ולאפות ולבשל תבשיל אלא מאי דחוי ליה לפום שיעור אורחים, או לפי הצורך, אי נמי ממלאה אשה קרירה בשר אף על פי שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת, ומבשל ומותרין מן האוכל לחול אבל לכתחילה לבשל מאכל ביום טוב לחול לא שרי בהאי הערמה, אבל גבי שחיטת בהמה כיון דאי איפשר לכוית בשר בלא שחיטה מותר לשחטה, אבל [לאחר] דשחיט יחתוך ממנה מה שצריך לאכול ויניח השאר למוצאי יום טוב, ולא יתקן בה כלים, והני מילי דמותר לשחטה נגון דאיכא שהות ביום כדי לאכול ממנה כוית צלי מבעוד יום, אבל אם שוחט מסוכנת משום סכנתא ואין צריך לאכול ממנה כלום, לא שרי למיעבד הפשט ותוח עד למוצאי יום טוב, והני מילי ששחטה קרוב לערב, דמוכחא מילתא, אבל אם שחטה מבעוד יום גדול שיכול לאכול ממנה כמה פעמים ביום, שרי להפשיטה ולנתחה כדי להביאנה איברים איברים, והני מילי בזמן דליתיה מוקצה, כגון בייתות, אבל אם היא מוקצה, כגון שרועה באפר או הדמבריות

ה ע ר ו ת

זה דברי בעל האורה ועין ברשי ובתוס' וקיססא שרי, ועין בסור אית סוף סי' תקיז ובב"י שם, ובהרש"ש שם פ"ד סי' מ"ג, מ"ד ואין מנהיגין, משנה ביצה ל"ב ע"ב, (נח וחזירא יבשא שרי רמיבא אסור, ביצה ליג ע"א, נט) פירוש עצים כו', כן חובב בערוך, והרי"ף כתב פירוש עצים ממיני קוצים ונקראין חזירא, ורש"י בגמרא שם כתב חזירא עוף עץ שהוא חד כקוצ לחקוק בצלי כמין שאור ולצלות בו, וי ואשה לא תכנוס לבית העצים, ביצה ליג ע"א, ולפינו הני לדיר העצים, (סח) ואוד שגשבר, שם שם, (ק) דקיימא לן מסיקין בכלים, שם שם, (ט) תגור וכירים, ביצה ל"ד ע"א, (קד) הניטלים בחצר, שם שם, ובפרדס מספר האורה כתוב הניטלים באבר, והספרים הסגור המלה, באבר"י ולא ידע כי צ"ל בחצר, (ס) ואין ששין אותה במטלית, כיה בגמרא שם, ובב"י א' וכן בפרדס כתוב "באליה" ובב"י ב' וז' חסרה המלה, ובתיב רק ואין ששין אותה, וכן חסר בכ"י חזירא שלפינו, (ס) ואין נוסחין, שם שם, (קז) ואין פוצעין, שם שם, (סח) אבל פוצעין את האנונו במטלית, נמרא שם, ובפרדס בפעו"ת בספסא, וצ"ל במטלית, (ט) ואסור למיפא מידי לכלבים, ברייתא ביצה כ"א ע"ב, (ע) אבל מאכל שהוא מתוקן להם מערב מותר, עין סור אית סי' תקי"ב ובב"י שם, (עה) וגבלה שמתה ביום טוב כו',

אסור לשחוט ואפילו היא מסוכנת. (עג) ואין מרגילין ביום טוב. (עג) פירוש להפשיט הבהמה דרך הרגלים כדי לעשות מן העור חמת. (עד) דקא טרח טירחא דלא חוי ליה. (עה) ועו לחלבה. ורחל לניזונה. ותרנגולת לביצתה. ותורי דרדיא. ותמרי דעיסקא ביום טוב אסורי. דהלכה כרבי יהודה ביום טוב דאית ליה מוקצה. (עו) ועגל שנולד ביום טוב מותר. הואיל ומוכן הוא אנב אמו. ואפילו נולד מן המריסה הרי מוכן הוא לכלבים. ומוכן לכלבים הוי מוכן לאדם. (עז) והוא דקים ליה בנויה שכלו לו חרשיו. כגון שקשר הבהמה בבית תשעה חרשים לנסה. וארבעה לרקת. ולא נכנס זכר בבית באלו תשעה חרשים או ארבעה. (עח) ואי לא קים ליה בנויה שכלו לו חרשיו אסור עד ליל שמיני. (עט) אפילו [בחול] לאכלו כשחיטה. (פ) ואפרוח שנולד ביום טוב אסור. (פא) ואפילו בחול. וכללא דמילתא כל הני דאמרינן מותרין בשני. הני מילי בשני ימים טובים של גלויות. אבל בשני ימים טובים של ראש השנה אסור בשני. דקדושה אחת הן. אבל לגבי מת שניהן שוין. שני ימים טובים של ראש השנה ושני ימים טובים של גלויות. (פב) שאם מת ביום טוב ראשון יתעסקו בו עממין [ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל]. (פג) ואף על גב דלא אישתהי. לא משהינן ליה. דכחול שוויה רבנן יום טוב שני לגבי מת. (פד) ואפילו למינך ליה גלימא ולמינך ליה אסא. אבל היכא דמית ליה ערב יום הכפורים. או בערב שבת. ולא הספיקו לקוברו מבעוד יום אסור להתעסק בו בשבת וביום הכפורים. ואפילו גוים. ומשהינן ליה עד למחר בין אישתהי בין לא אישתהי. (פה) ומותר ללוות את המת ביום טוב ראשון כי קברו ליה גוים בתוך התחום. (פו) ועבדים דישאל לית להו למיקברא מיתא ביום טוב ראשון דאיתקוש למרייהו לענין מלאכה דשבת ויום טוב: (פז) ולכמות דם עוף ביום טוב מותר. (פח) והוא שיש

ה ע ר ו ת

שבת קמי ע"ב ועיין ריש ביצה וברף כ"ז ע"ב. ע"כ ואין מרגילין ביום טוב. בכורות ל"ג ע"א. (עג) פירוש להפשיט הבהמה דרך הרגלים כדי לעשות מן העור חמת. ובמרא שם פירשוי אין מרגילין להפשיטו דרך הרגלים כל העור שלם לעשות ממנה ססוה. וכן פירוש הרמב"ם בכבודות שם. והמור או"ח ס"ו תצ"ג הביא אין מרגילין ביום טוב. פירוש שספשיטין העור שלם כדי לעשות ססנו נאר וע"ש כביי סה שהביא בשם הרמב"ם. ע"ה דקא טרח טירחא דלא חוי ליה. נמרא שם. (עה) ועו לחלבה. ורחל לניזונה כ"ו. שבת י"ט ע"ב. וע"ש בפירש"י. ועיין בריף ביצה סוף מ"ה. (עו) ועגל שנולד ביום טוב כ"ו. ברייתא ביצה ו' ע"ב. (עז) וחזו דקים ליה בנויה שכלו לו חרשיו כ"ו. הוא לשון הריף ביצה פ"א. (עח) ואי לא קים ליה בנויה שכלו לו חרשיו. שבת קל"ז ע"א. (עט) אפילו [בחול] לאכלו כשחיטה. אחר זה נמצא בכ"ז א' (כ"ז פארוז) הופסה ווליתא בכ"ז ב' ו"י. ולא לפנינו כ"י הדיא. ולא בפרדס מספר האורה ס"י קפ"ה (כ"ט ע"ט). וכך איתא שם: דהכי הלכתא דבהמה בעינן שבעה ימים אי לא קים ליה בנוי ומותר לשחטה בשמיני. ובאדם אי לא קים ליה בנויה נמי כל שלשים יום הוי נפל ולא פתחייב אביו בו לא אבילות ולא פדיון דהלכה כרבי גמליאל דאמר כל שלא שהה שלשים יום באדם הרי זה נפל. וכן מסק הרב רבי יצחק אש"י. ואף על גב דמסק הרב במסכת שבת בהנאה דמת בתוך שלשים יום ונתקדשה אם אשת ישראל חולצת אם אשת כהן אינה חולצת. ומסק לגבי יום חכמים ביצה הפליגא עליה משום הומרא דבהן שלא תהא אסורה לו ע"כ. (פ) ואפרוח שנולד ביום טוב אסור. ביצה ו' ע"ב. (פא) ואפילו בחול. נמרא שם בשם רבי אליעזר בן יעקב. ובפרדס מספר האורה ס"י קמ"ח (כ"ט ע"ג) נשמרו המלות. ואפרוח שנולד ביום טוב אסור אפילו בחול. (פב) שאם מת ביום טוב ראשון ביצה ו' ע"א. (פג) ואף על גב דלא אישתהי. שם שם. (פד) ואפילו למינך ליה גלימא. לפנינו במרא הני לפנינו ליה גלימא. וגם נירמח הערוך ערך ג' ד' ופירוש להתוך. ועיין שם בהערות של הרב הבלשן ד"ר קאהנר הערה 3. (פה) ומותר ללוות את המת ביום ראשון כ"ו. כן הובא בפור או"ח ס"ו תקכ"ו בשם בה"ג. (פו) ועבדים דישאל לית להו למיקברא מיתא ביום טוב ראשון. כל זה לשון הבה"ג. אבל. ועיין ב"י או"ח ס"ו תקכ"ו שיש בשם הרמב"ן (פז) ולכמות דם עוף ביום טוב מותר. משנה ביצה ב' ע"א. (פח) והוא שיש לו דקר. נקנן. נמרא שם ו' ע"ב. (פח) ואמר כירה מוכן הוא. משנה שם.

לו דקר נעוין בעפר תחיה מערב יום טוב, פח) ואפי' כירה מוכן הוא, פט) הני מילוי הוא שהוסק מערב יום טוב, אבל הוסק ביום טוב אסור, אלא אם כן ראוי לצלות בו ביצה, ז) וכיו אסור למשחטיה ביום טוב, ואם שחטו אין מכסין את דמו [ואפילו איכא עפר מוכן ואפי' כירה], ח) גזירה משום התרת הלכה, ט) אבל לערב [במוצאי] יום טוב מכסין אותו, י) ואפילו שהם בהמה היה ועוף במקום אחד ונתעדב דמן, אסור לכסותו ביום טוב, אלא אם כן יכול לכסותו ברקיעה אחת, יא) שהט צפור מערב יום טוב, אין מכסין את דמו ביום טוב : (ואפילו), יב) גלגל עיסה מערב יום טוב אין מפרישין ממנה חלתה ביום טוב, יג) אי הוו טבילי מאתמול, אבל אי טבילי האידנא כגון עיסה לאפרושי מנה הלה מפרישונן, יד) וסלם של שובך מותר להוליכו משובך לשובך, טו) אבל סולם של עלייה אסור, טז) ואין צדין דנים מן הביבויני ביום טוב, שמחוסרין צידה, ק) כל שאומרים הבא מצודה ונצודנו אין צדין מהן ביום טוב, קא) וכן היה ועוף אין צדין אי מחוסר צידה אבל נותנין לפניהם מזונות, ואם אין מחוסרין צידה מותר לצוד מהן, קב) ומצודות היה ועופות ודגים שעשאן מערב יום טוב, לא יסול מהן ביום טוב, אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב, קג) ספק מוכן אסור, קד) והסוכר את [אמת] המים מערב יום טוב ולמחר השכים ומצא כה דגים מותרין, קה) דהני כבר נצודו מערב יום טוב ומוכנין הן, קו) וקטן למולו וספר תורה לקרות בו מותרין להוציאן, אפילו לרשות הרבים, קז) דמתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך, קח) (והני מילי) [והוא הדין] לכלים, אבל אבנים וכיוצא בהן אסורין, קט) וקיימא לן דיום טוב צריך לערובי עירובי החומין, אבל לא עירובי הצרות, ויום הכפורים צריך לערב אפילו עירובי הצרות, ושתופי מנאות כשכתב: קי) ומותר להוציא

ה ע ר ו ת

פט) הים שהוסק מעי'ם, ביצה חי ע"א, ז) וכיו אסור למשחטיה ביום טוב, הולין פי' ע"ב במשנה, והוראת כיו מבוואר בגמרא דף פ' ע"א ועיין ערוך השלם ערך כיו שמבאר המלה ע"ש, לא) גזירה משום התרת הלכה, הכוונה שחרוזה שמכסין את דמו יאמר וודאי היה הוא ויבוא להתיר הלכה, והרי"ף פי' דביצה הביא וייל כיו היינו פעמא דלא מכסין גזירה משום התרת הלכה [ביצה חי ע"ב] דמאן דחוי ליה דמיכסו לדמיה ביום טוב אחי למימר דמין היה הוא דאי ספק הוא לא מפרחי רבנן לכסות לדמיה ביום טוב מספיקא ואחי למישרייהו תרבא דיליה הילכך אין מכסין את דמו ביום טוב כלל, ט) אבל לערב [במוצאי] יום טוב מכסין אותו, הרי"ף שם, וסוים כיון דלא מכסי ליה ביום טוב אף על גו דככסי ליה בחול לא אחי למימר הכי, ז) ואפילו שהט בהמה וחיה ועוף, אינם ביצה חי טע"ב, לז) שהט צפור מעי'רין, שם שם, ט) לז) גלגל עשה, שם מ' דע"א, ומסק כמימרא אבות דשמואל שם וגם הרי"ף הביא והלכתא כאבוח דשמואל, ועיין בתופי שם דיה גלגל שפסקו כרבה, ועיין בהרא"ש ביצה פי' ס' י"ג, וע"ש בקרבן נתנאל, לו) אי הוו טבילי מאתמול, הרי"ף שם הביא וייל והלכתא כאבוח דשמואל דרמינן בפרק משילין [ביצה ליו ע"ב] ולא מנבדיהן תוספות ומעשרות ביום טוב ואפילו לינתם לכהן בו ביום, והני מילי דטבילי מאתמול, אבל פירי דטבילי האידנא כגון עיסה לאפרושי ממנה הלה מפרשינן, ולזה המאמר כוון בעל האורה, ועיין בהרן באלפס שם, ובהרא"ש ביצה פי' ס' י"ג, לו) וסלם של שובך, משנה ביצה מ' ע"א, לה) אבל סולם של עלייה אסור, שם מ' ע"ב טז) ואין צדין דגים מן הביבויני, משנה ביצה כ"ג ע"ב, ק) כל שאומרים הבא מצודה ונצודנו, נמרא שם כ"ד ע"א, קא) וכן היה ועוף, משנה שם, קב) ומצודות היה ועופות, משנה ביצה כ"ד ע"א, קג) ספק מוכן אסור, נמרא שם, קד) והסוכר את אמת המים, ביצה כ"ה ע"א, קה) דהני כבר נצודו מעי'רין ומוכנין הן, הוא לשון הרי"ף שם, וכן הובא בהרא"ש, קו) וקטן למולו וספר תורה, משנה ביצה י"ב ע"א, קז) דמתוך שהותרה לצורך, נמרא שם, והרי"ף כתב מירוש שהותרה לצורך, לצורך אכילה, ושלא לצורך כגון קטן ולולב וס"ת, קח) והני מילי לכלים, אבל אבנים וכיוצא בהן אסורין, כהן תקנתי ויהא הדין לכלים, וזה הוא מוציא שם, וכן הוא לנבון בכל כ"ה, נ) בספרים מ"ס האורה, ועיין ברין באלפסי שם, קט) וקיימא לן דיום טוב צריך לערוב, הוא לשון הרי"ף שם, קי) ומותר להוציא מפתח של

ספר האורה

(מטות) [מסתח] של אוכלין לרשות הרבים אבל של כלים אסור, קיט) ושוהקין את הפלפלין בריחים שלהם ביום טוב, קיט) אבל לברר אסור, קיט) מוללין מלילות ומפרכין קטניות ביום טוב, אבל לא בשבת, קיט) סנדל המסומר אסור לנעלו ביום טוב, קטו) אבל (חולו של מועד) [לשלטון] מותר, קטו) ואין שומטין את המנעל מעל גבי האימום ביום טוב, אבל חולו של מועד מותר, קיז) ואין נמנין על הבהמה לכתחילה ביום טוב, אבל נמנין על הבהמה מערב יום טוב, ושוהקין ומחלקין ביניהן, קיח) אבל אין שוקלין [ואין פוסקין דמים על] הבהמה בתחילה ביום טוב, קיט) אבל מביא שתי בהמות ומעמידן זו אצל זו ואמר זו כזו וטבח אותן, קכ) [וטבח אומן] אסור לשקול בשר ביד, קכא) ואסור לשקול בשר כמים, קכב) ואסור לעשות בית יד בכשר, שנראה כעושה כלי ביום טוב, קכג) אבל ביד מותר, קכד) ומותר לעשות סימן בכשר, קכה) ואיכלי בהמה אין בהם משום תיקון כלי, קכו) ומותר ליטול מהם קיסם (לחצות) [לחצוץ] בו שיניו, קכז) ומותר לשלשל עצי בשמים להריח בהם ולהניף בהם לחולה ומוללו ומריח בו, קכח) אחד רכין ואחד קשין, קכט) וגרף של רעי ועבוש של מימי הנלים מותר להוציאן לאשפה, וכשהוא מחזירן נותן לתוכן מים ומחזירן, קל) וכי היכי דשרי לאפוקי לרעי אנכ מנא, הכי נמי שרי לאפוקיה בעיניה ולא מיבעיא ביום טוב דשרי אלא אפילו בשבת נמי שרי לשלטולי, קלא) לא ימדוד אדם שעורין ויחן לפני בהמתו, אבל קודר הוא קב או קביים ונותן לפני בהמתו ואינו חושש, קלב) פירוש קודר משער, קלג) והנחתום מודר תכלין ונותן לתוך הקדירה כדי שלא יקדיח תבשילו, קלד) אבל

הערות

אוכלין, תקנתי מסתח כמו שהוא בכל כ"י, קיט) ושוהקין את הפלפלין בריחים, משנה ביצה ב"ג ע"א, קיט) אבל לברר אסור, כ"ה בכל כ"י וזה לא נמצא בבבלי, רק מצאתי בירושלמי ביצה פ"א הני של בית ר"ג דיו שוהקין פלפלין בריחים שלהן ומותר לסחון ואסור לברר, לכוונה לברר, קיט) מוללין מלילות, ביצה י"ב ע"ב, קיז) סנדל המסומר, ביצה, מ"ו ע"א, קטו) חולו של מועד מותר, תקנתי אבל לשלטול מותר, כמי שהוא בגמרא שם ובי"ה לנכון בכל כ"י, ובפרסם דרף כ"ט ע"ד, והסופר טעה והביא "חולו של מועד" מסמאר של אחריו, קטו) ואין שומטין את המנעל מעל גבי האימום ביום טוב כ"י, הוא בירושלמי ביצה סוף פ"א (פ"א ע"א), תני אין מפרקין את המנעל מעל האימום ביום טוב, אבל מפרקין את המנעל מן האימום בחולו של מועד, ופי' מפרקין הפרשה דבר מדבר, קיז) ואין נמנין על הבהמה, משנה ביצה כ"ו ע"ב, קיט) אבל אין שוקלין ואין פוסקין דמים על הבהמה, בגמרא ביצה שם איתא אין פוסקין דמים לכתחילה על הבהמה ביום טוב אבל בכ"י א"י ב"י וגי, וגם בפרסם, כתוב אין שוקלין ואין פוסקין, וכן הוספתי בפנים, אבל המלות "אין שוקלין הן מיותרות, כי בגמרא שם מאי אין נמנין אמר רב יהודה אמר שמואל אין פוסקין דמים לכתחילה, קיט) אבל מביא שתי בהמות, גמרא שם, קכ) וטבח אומן אסור לשקול בשר ביד, ביצה כ"ה ע"א, קכא) ואסור לשקול בשר כמים, שם שם, ועיי"ש בפירש"י, קכט) ואסור לעשות בית יד בכשר, שם שם, ועיי"ש בפירש"י, קכג) אבל ביד מותר, גמרא שם אמר רבנא וברא שרי עיי"ש בפירש"י, קכד) ומותר לעשות סימן בכשר, שם שם פירש רש"י שלא יחליפהו הנושא, קכה) ואוכלי בהמה אין בהם משום תיקון כלי, ביצה ל"ג רע"ב, ועיי"ש בפירש"י, קכו) ומותר ליטול מהם קיסם לחצוץ בו שיניו, במשנה ביצה ל"ג ע"א ופ"ל אדם קיסם משלפניו לחצוץ בו שיניו ועיין ברש"י שם מה שכתב על המלה "משלפניו", קכו) ומותר לשלטול עצי בשמים, גמרא ביצה ל"ג רע"ב, קכז) אחד רכין ואחד קשין, עיין בגמרא שם, והרי"ף ל"ג רע"ב שהביא בעל האורה אחד קשין ואחד רכין, קכט) לגרף של רעי כ"י, ביצה ל"ו ע"ב, קל) וכי היכי דשרי לאפוקי לרעי אנכ מנא כ"י, עד אפילו בשבת נמי שרי, הוא לשון הרי"ף ביצה פ"ה, קלא) לא ימדוד אדם שעורין כ"י, ביצה כ"ט ע"א, קלב) פירוש קודר משער, כן הוא בהרי"ף ביצה פ"ג מ"י קודר משער, וכתב שם הרי"ן באומד דעתו, ורש"י בגמרא שם מ"י באומן אחד אבל קודר הוא בקב עצמו נוקב בכרי וממלאו שולל בדרך מדה בידו לחוכו, קודר לשון נוקב, והרא"ש ביצה פ"ג מ"י מ"ו הביא פירוש ורש"י ופירוש האלפסי וע"ש בקרבן נתנאל סי' מ"ו, קלג) והנחתום מודר תכלין, גמרא שם פ"א קלד) אבל אשה אינה מודרת קמח לעיסתה, גמרא שם כדבריו שמואל, קלד) כל שהייבין עליו משום,

אשה אינה מודרת קמה לעיסתה. קלה) כל שהייבין עליו משום שבות ומשום רשות ומשום מצוה בשבת חייבין עליו ביום טוב. ואלו הן משום שבות לא עולין באילן, ולא רוכבין על נבי בהמה, ולא שטין על פני המים, ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין, ואלו הן משום רשות לא דנין ולא מקדשין [ולא הולצין ולא מיבמין, ואלו הן משום מצוה לא מקדישין] ולא מעריבין ולא מהרמיין, ולא מנביהין תרומה ומעשר, כל אלו ביום טוב אמרו, קל וחומר בשבת : קלה) (וניתוח) (וניסוף) בהמה ביום טוב שרי, מחבט אסור : קלה) וכולן שעשו בין אנוסין, בין שוננין, בין מוידין, בין מושעין [מה שעשו עשוין] בשבת ואין צריך לומר ביום טוב, ושמעינן מינה דמאן דעבר ואקני משלטלי או מקרקעי בשונג או במויד בכריא בשבת וכל שכן ביום טוב הקנאתו הקנאה, וכל שכן שכיב מרע שמותר : קלה) וכן השוחט בשבת בשונג שהיטתו כשירה : קלה) וכן הלואת יום טוב או השבת קיימא לן כרבא דאמר ניתנה ליתבע ומותר : קלה) ואסור לישא אשה במועד, וכל שכן ביום טוב עצמו, אבל אם נישא מערב יום טוב שנים או שלשה ימים קודם, מותר לעשות סעודת שמחה ביום טוב : קלה) וזקפין את המנורה של הליות ביום טוב : קלה) וגוי אם שגר דרוך לישראל כלום תפורין שנמדרו ביום טוב מותר לקבל הימנו ביום טוב : קלה) ובורני גדולה של גוים שרובה גוים וישראל אופין בתוכה וגוי מסיקה ביום טוב ואותן עצים אינן באים אלא על ידי גוי ומביאן ביום טוב, מותר לאפות בה ישראל : קלה) ומצוה לבצוע על שתי ככרות שלימות ביום טוב כמו בשבת, ואין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד : קלה) וביום טוב כל מקום שמותר להלוך מותר לטלמל : קלה) ומותר להביא ביום

הערות

משנה ביצה ליו. קלה) וניתוח בהמה ביום שרי מחבט אסור. תקנתו וניסוח וכן הוא בכל כיו ונס בפרדס, והנה בכיו אי וכיו גי אחר הרין הזה סיים 'ירושלמי', וכן בפרדס (לי רעיא) (ובכיו בי) וכן לפני בכיו היריא נסמסה המלה 'ירושלמי' ומצאתי זה בירושלמי ביצה פ"ג סוף הלכה ז' (דף ס"ב ע"ב) (ובדרום ויסאמיר הוא היו) איד יומי כרבי בון כל עמא מורדי מנפוח שרי, למהיבוס רבי חיאי רבה ורבי שמעון ברבי חד אמר אסור, וחורנא אמר מותר, וע"ש בקיע ובפ"ט. קלה) וכולן שעשו בי אנוסין בין שוננין כו'. הוא לשון התוספתא ביצה פ"ד, וראיתי בהרא"ש ביצה פ"ה סוף ס"י כי הכיא המצמר הזה בשם הירושלמי ויפה העיר הרב בעל קרבן נתנאל סי' י"ב כל הספרים ראשונים ואחרונים כותבין כן בשם ירושלמי ולא מצאתיו אך נמצא בריווא וו בתוספתא פ"ד ע"ב, וראיתי כי הרא"ש סיים ושמע מינה מאן דעבר ואקני בשבת ממקרקעי או ממסלמלי הקנאתו הקנאה, והוא כמו שהובא בהאורה, רק בקיצור קצת, ולא אדע המקור אשר שאב זה הרא"ש, ואין ספק שנמצא כן בספרי הגאונים קדמונים. קלה) וכן השוחט בשבת בשונג שחיטתו כשירה, חולין פ"ז ע"א. קלה) וכן הלואת יום טוב או השבת קיימא לן כרבא דאמר ניתנה ליתבע ומותר, שבת קמ"ח ע"ב, ולמנינו הנירמא רבה, ונירמא הריף שבת ריש ס"ב, רבא, והביא הוא מילתא איפליגו בה רבוואתה איכא מאן דפסק כרב יוסף וכו', ואיכא מאן דפסק כרבא משום דהוא כחרא וקיימא לן ככתריא, ובככור וכו' הכיא בעל האורה וקיימא לן כרבא, וגם השור אייה ס"ו תקב"ט הכיא ורב אלפס מסק כרבא וע"ש בב"י. קלה) ואסור לישא אשה בסוער, משנה מ"ק ח' ע"ב, קלה) וזקפין את המנורה של הליות, ביצה כ"ב ע"א, קלה) וגוי אם שגר דרוך לישראל, זה הכיא המרדכי פ"ג דביצה בשם רב צמח גאון ומשם תראה דמיש כפי האורה כאן שנמדרו ביום טוב הו' הוא וגיל שנמדרו מערב יום וכן הוא בהנהוח אשרי סוף פ"ג דביצה ועיין מזה בכ"י א"ח ת' שבת ס"י ר"ב, קלה) ובורני גדולה כו', לא מצאתי עוד מקורה, ובנמרא ביצה ל"ד ע"א איחא רק ומסיקין ואופין בפורני, וע"ש בפרש"י, קלה) ומצוה לבצוע על שתי ככרות, הרב בעל שבלי הלכת השלם ס"י ר"ל"ה הכיא ביום טוב צריכין לבצוע על שתי ככרות כמו שבוצעין בשבת, וכן מסודר בחשובות הגאונים, וכל ששאלתם ביום טוב אם צריכין לבצוע על שתי ככרות או לא, ראינו הו' יודעין שצריכין כו' ע"ש, וכל זה הובא בפרדס (היינו כנף הפרדס לא בשם האורה ס"י צ"א והובא במתור ויטרי נצד 87) בשם רב נטרונאי גאון ו"ל ע"ש, קלה) וביום טוב כל מקום שמותר להלוך מותר לטלמל. ביצה י"ב ע"א דאיסור הוצאה לשבת ואין איסור הוצאה ביום"ט. קלה) ומותר להביא ביום

ספר האורה

טוב מים על כתימו ממעיין או מנהר שהוא בתוך התחום לצורך אותו היום, אבל לא על גבי החמור : קנ"ז) הבהמה והכלים כרגלי הבעלים. פירוש כשם שאין אדם יכול לילך ביום טוב אלא עד תחום שבת כך בהמתו אינה יכולה לילך חוץ לתחום וכליו נמי אין לו רשות לשנרם חוץ לתחום, הילכך היכא דיש לו מקנה בתוך התחום הולך ומביא ושוחרט מהם ביום טוב לכתחילה : קנ"ח) אין חפין ואין מנררין ביום טוב, אבל מדיחין את הכלים בנהר ושפין כלי כסף בנרתקין (כלים) [ואין מדיחין את הכלים בנתר] ביום טוב, אבל מדיחין אותן במלה ומורסן [בשבת] ואין צריך לומר ביום טוב, קנ"ט) ואין חותכין את הפתילה לשנים בסכין, ק) אבל חותכה באור לפי שתי פתילות, פירוש שאם היתה ארוכה על ידי שינוי מותר לחתכה שמכניס קצה הפתילה בפי הנר אל קצה השני בפי נר אחר ומדליקה באמצע ומתנתקת ונמצאו שתי נרות דולקין : קנ"א) ואין (חותכה) [גודלן אותה] לכתחילה, ואין מהכהבין אותה, אבל (ממערה) [ממעכה] בידה ושורה אותה כשמן : קנ"ב) וכיבוי הנר כי היכי דאסור בשבת אסור ביום טוב, וכללא דמילתא כל כיבוי אסור ביום טוב, קנ"ג) לכך אותו שהוא לצורך אוכל נפש עצמו, קנ"ד) וגורם לכיבוי הלכתא כרבנן דאמרי מותר בשבת וביום טוב : קנ"ה) ושרי למיכחל עינא מישראל ביום טוב שני של גליות, חוץ מראש השנה, דקדושה אחת הוא, אבל בשבת ויום טוב ראשון שרי על ידי גוי, קנ"ו) אף על גב דקא מסייע בהדיה דעמיין ופתח בהדיה קיימא לן דמסייע אין בו ממש : קנ"ז) וקינבא שרי, קנ"ח) פירוש קינבא נר המשמשש והולך מותר לתקנו ולהחזירו ביום טוב, קנ"ט) וקינבא שרי, פירוש אבוקה שהוא עשויה מחתיכות עצים קטנות אם נוטל מהם ביום טוב

הערות

טוב מים על כתימו ממעיין, ביצה לי ע"א הני נשי דקא מליין הצביהו ס"א ביומא סבא ע"ש. (הנז) הכהמה והכלים כרגלי הבעלים, משנה ביצה ליו ע"א. קנ"ח) אין חפין ואין מנררין ביום טוב ושפין כלי כסף בנרתקין, יש לחקן, ואין שפין כלי כסף בנרתקין, והמאמר נובע מתוספתא סוף ביצה, ושם איתא לנכון ואין שפין כלי כסף, רק במקום בנרתקין הירסא שם בנרתקין, ואולם המלה נמצא לנכון בנרסא שבת גי ע"א בכל חפין את הכלים חוץ מכלי כסף בנרתקין, וע"ש הוראות המלה בפירוש"י, ומה שהביא בעל האורה ואין מנררין, כ"ה בכ"י א' וכ"י ג' מתנררין אבל בתוספתא איתא מתנררין, וכן בכ"י א' איתא מתנררין, ובפרד"ם (ל' ע"א) נשטפו המלות ואין מנררין, גם בפסות שם אין סכין, במקום בין חפין, ואודות המלה בנרתקין לפנינו בכ"י חירא, נמצא בכ"י א' ושפין כלי כסף בנר, ואין בזה תיקון והוא הוספת הכופר, כי לא הבין כוונת המלה, ובכ"י ב' הובא כנרתקין ניב בפסות, רק בכ"י ג' נאמר לנכון בנרתקין, ובפרד"ם שם נשפטה המלה תורה, ואיתא רק ושפין כלי כסף, והגת המלות שחוספתו ואין מדיחין את הכלים בנהר, כמו שהוא בתוספתא, חסר בכל כ"י, גם בפירוש"י, והגת הלום ראיתי אחרי רואי בתוספתא שהו"ל הרב סוהרמי"ש צוקערמאנדל עפ"י כ"י ערשור"ם הגי' שפין כלי כסף בקירפון, והעיר שבכ"י אחרים כתוב אין שפין, לכן לפני בעל האורה היתה הנוסחא כנר, ערשור"ם, גם היא שם יש נסחאות בקרתקין ג' יש הנוסחא בקרתקין, ובאמת הנוסחא הכונה נרתקין או קירתיקין כי המלה יונית עיין ערוך, קנ"ט) ואין חותכין את הפתילה, משנה ביצה ליב ע"א, ומה שסיים לשנים בסכין אבל חותכה באור, נמרא שם, ק) אבל חותכה באור לפי שתי פתילות, צ"ל חותכה באור בפי שתי נרות, ועיין בפירוש"י בנרסא שם, קנ"א) ואין גודלן, בן תקנתי והוא בנרסא שם ליב ע"ב, קנ"ב) וכיבוי הנר עיין ביצה ליב ע"א, קנ"ג) לכך אותו שהוא לצורך אוכל נפש עצמו, ביצה כ"ה ע"ב, קנ"ד) וגורם לכיבוי הלכתא כרבנן, שבת ק"ב ע"ב, ובפרד"ם (ל' ע"א) בפסות והלכתא כרבין דאמר מותר בשבת וביום טוב, קנ"ה) ושרי למיכחל עינא מישראל ביום טוב שני של גליות, עיין ביצה ליב ע"א, ועיין כל זה ברייש ביצה ליב על המשנה שלשת דברים, קנ"ו) אף על גב דקא מסייע בהדיה דעמיין ופתח נמרא שם ועייש בפירוש"י, קנ"ז) וקינבא שרי, ביצה ליב ע"א, קנ"ח) פ"י קינבא נר המשמשש והולך כ"ו, רשי' בנמרא שם פ"י קנבא למהום ראש הפתילה שנעשה מהם, ועייש בתוס' שלא ישורו בעיניהם פירוש"י, וגם הערוך ערך קנב הביא פירוש להתיר ראש הפתילה שנעשה נחלת, ורברין נובעים מפירוש רה"י לשהרות (צד 12), קנ"ט) וקינבא שרי, פ"י אבוקה שהוא עשויה מחתיכות עצים קטנות כ"ו, זה הוא רק נוסחת הריף שהביא קינבא שרי (במקום

קס) מאותן (שאחזה) [שלא אחזה] בהן את האור [שרי] שהרי מובדלות זו מזו קסה) ולא דמי למסתפק משמן החייב : קסג) מסקנא דמילתא דעירובי תבשילין בתבשיל אחד דיו. כגון בשר או דגים או ביצים, ואדם אחד יכול לערב בשביל כל בני העיר קסד) ובעיני דעת המניח שיאמר לצורך כל בני העיר אני מניח עירוב זה, קסד) וצריך שיוזה להם על ידי בנו [ונתו הגדולים] ועל יד אשתו [ואפילו לא ידעו] האחרים בשעת הנחת העירוב אלא למחר ביום טוב שמעו שעירב בשבילן מותרין לבשל. קסה) ובשעת [הנחת] העירוב צריך לברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות עירובי תבשילין, ויאמר כדן עירובא יהא שרא לנא ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת לאפווי ולבשולי ולאדלוקי שרנא ולמיעבד כל צרכין מיומא טבא ליומא דשבתא. קסו) ובכזית סניא ליה, בין לאחד בין למאה, קסז) אכלו או שאבד עד שלא הטמין וכו' ואם התחיל כעיסתו קודם שנאכל יגמור ויאפה, וכן קרירתו נמי יגמור : [ע] הלכות שני וחמישי.

ח) הניא וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים [שמות טז כ"ב]. הורשי רשימות אמרו אין מים אלא תורה, וכן הוא אומר הוי כל צמא לכו למים [ישעיה נה א']. כיון שהלכו שלשת ימים [בלא תורה], עמדו נביאים ותיקנו להם שיהיו קורין בשבת ומפסיקין [באחד בשבת, וקורין בשני ומפסיקין בשלשה וארבעה וקורין בהמשה ומפסיקין] בערבי שבתות כדי שלא ילינו שלשה ימים בלא תורה, ז) ואחא עזרא ותיקן תלתא גברא עשרה פסוקים, כנגד עשרה בטלנין של בית הכנסת, ט) בשני ובהמישי ובשבת במנהה קורין כסידרן, ואינו עולה להם מן החשבון, ד) ומקום שמפסיקין שבת שחרית, שם קורין בשבת במנהה, ושם קורין בשני ובהמישי ולשבת הבאה, ה) ואין פוחתין מעשרה פסוקים [כבית הכנסת] וידבר עולה מן המנין, והאירנא כל הקורין מברכין לפנייה ולאחרייה, ו) נקט האי כללא בידך, כל דספי ליה מילתא מחבריה פסי ליה גברא יתירא

הערות

גיבא שרי), והפירוש הוא כמו שהביא הר"ף שם, ולדעתו פזות הרפים ברי"ף וגם שם צ"ל גיבא, ועל גיבא הביא הפירוש אבוקה שהוא עשוי מחתיכות עצים כו', וכמו שתראה שהצורך ערך גב מים ויש מי שאומר כגון אבוקה שהוא עשוי מחתיכות עצים קטנים, אם נוסל ביום טוב מאותן העצים שלא אחזה בהן האור שרי, והוא נובע מהר"ח לביצה שם, קס) מאותן שאחזה בהן את האור שרי, כן הוא גם בכ"י ב' וכ"י ג' שאחזה בהן, אבל ברי"ף מובא לנכון שלא אחזה בהן, וכן הוא בערוך שהבאתי וכן בפרדס (לי ע"א) הניי שלא אחזה, קסא) ולא דמי למסתפק משמן החייב, הוא ברי"ף שם במאמר שלמניו ועין ברין שם, ובפרדס שם בשעת משמן החיה, צ"ל החייב, קסב) מסקנא דמילתא דעירובי תבשילין בתבשיל אחד דיו, עין ביצה מ"ו ע"ב במשנה ובית הלל אומרים תבשיל אחד, ועייש בגמרא י"ז ע"ב הלכתא כתנא דירן ואלבא דבית הלל, פירוש רש"י כתנא דירן דמתניתין דתנתי בית הלל שרי תבשיל אחד, ועין בשבילי האבק השלם מ"ו רמ"ו והביא וכן השיב רבינו יצחק כ"ד והורה וצ"ל דפת בלא תבשיל לא סניא, אבל תבשיל בלא פת סניא, ועייש מה שהביא בזה, י"ג הר"ף כתב ד. תבשיל אחר סניא, קסג) ובעיני דעת המניח, ביצה מ"ו ע"ב, קסד) וצריך שיוזה להם ע"י בנו ובתו הגדולים, עירובין ע"פ ע"ב, וע"ש ברי"ף, קסה) ובשעת הנחת העירוב צריך לברך כו', עין תשובות הגאונים שערי תשובה מ"ו ב"ג, קסו) ובכזית סניא ליה, ביצה מ"ו ע"ב, קסז) אכלו או שאבד, הובא לעיל :

[ע] א) הניא וילכו שלשת ימים במדבר כו', הוא בגמרא בי"ב ע"א, וכן נשנה במכילתא בשלח מסכת ד' פרשה א' ותנחומא הגדס מכבר בשלח מ"ו י"ג, ועין מסכת סוברים מ"ו, וכן הובא בלקח טוב בשלח מ"ו כ"ב ע"ש בהערות שלי, ז) ואחא עזרא ותיקן תלתא גברא עשרה פסוקים, גמרא שם, ט) בשני ובהמישי בשבת במנהה קורין כסידרן, משנה מגילה ל"א ע"א במשנה וע"ש בפרש"י, ד) ומקום שמפסיקין שבת שחרית כו', גמרא שם ל"א ע"ב, ה) ואין פוחתין מעשרה פסוקים, מגילה כ"א ע"ב, ו) נקט האי כללא בידך כו', מגילה כ"ב ע"ב, ז) ונחאי שעמא לא קרינן מוסף בשבת בגמרא

ספר האורה

כל שיש בו ביטול מלאכה לעם כגון תענית צבור ותשעה באב ושני חמישי נמי קורין שלשה. בראש חודש ובחולו של מועד דאית להו קרבן מוסף קורין ארבעה. יום טוב דאסור בעשיית מלאכה חמשה. יום הכפורים דעונש כרת ששה. שבת דאית ביה איסור סקילה שבעה ז) ומהאי טעמא לא קרינן מוסף בשבת בספר תורה מפני מורה צבור :

[עא] הלכות תענית.

ח) אמר רב יפה תענית לחלום. כאש לנעורת ובו ביום, ואסילו בשבת, ודוקא תענית חלום, אבל אחר לא [מאי תקנתיה ליחייב תעניתא לתעניתא]. ג) פירוש שחייב להתענות למחר יום אחד כרי שימחול הקדוש ברוך הוא עונו בשביל עונג שבת, וליחייב בתעניתא שביטול עונג שבת בלא אכילה ולא שתייה, אבל מדין עונג שבת פסור. ד) דקיימא לן כל היושב בתענית קורעין לו גזר דינו של שבועים שנה עונג הוא הוא לו כשמתענה וקורע גזר דינו, שאם אין מתענה יושב ודואג כל היום כולו ואינו נדגה בעונג שבת מפני הסחר. ד) ירושלמי, אסור להתענות עד שש שעות בשבת : ה) אסור להתענות בתנוכה ופורים. ו) [ואין גזרין תענית על הציבור בראשי חרשים ובתנוכה ופורים] ואם התחילו אין מסיקין, והיחידים מסיקין בתנוכה ופורים : ז) כזמן שהציבור בצער לא יאמר אדם אלך לביתי אוכל ואשחה ושלוש עליך נפשי ח) והפורש מן הציבור שני מלאכי השרת המלווין לו לאדם מניחים ידהם על ראשו, ואומרים לו פלוני שפירש מן הציבור אל יראה בנחמת ציבור : אדם שקבל תענית יהיה שני וחמישי. והתענה יום שני וצם כל היום כולו ולן בתעניתו למחר ביום שלישי אינו מתחיל תפלת תענית, ואף על פי שמתענה רוב יום השלישי מפני שלא קיבל מיום שני להתענות ונמצא שמתענה לשעות דהא לא קיבל עליו. ט) וכל תענית שלא קבל עליו מבעוד יום אינו תענית. י) אימת מקבלו בתפלת המנחה, והמקבל לא יאמר ביום

הערות

תורה מפני מורה הצבור. בעל האשכול בחלק שני (ע"ד 2) הביא נשאל הגאון למה לא קרינן בשבת כמית מוסף דשבת, והשיב גם אהם מקשרין מה שתקנו קדמונים בכך יאריך גם הדבר כו'. ועיין בתום סנילה כ"ג ע"א ד"ה כ"ו והא שאין מוציאין ב' ספרי תורות בכל השבתות לקרוא בשניה וביום השבת כ"ו ע"ש :

[ע"א] ח) אמר רב יפה תענית לחלום. תענית י"ב ע"ב ע"ש. ובנמרא ברכות ל"א ע"ב כל היושב בתענית בשבת כ"י משום ביטול עונג שבת. מאי תקנתיה. ליחייב תעניתא לתעניתא. ועיין בהראש תענית פ"א ס"י פ"ז בהגה"ה שם בשם אר"ו. ט) פירוש שחייב להתענות למחר יום אחד, הוא על מה שהוספתי ליחייב תעניתא לתעניתא. וראיתי בשבלי הלקס השלם ס"י דע"ה שסיים וצריך ליתב תענית לתעניתה. פ"י צריך להתענות למחר ביום ראשון כרי שיתכפר לו עון ביטול עונג שבת. ג דקיימא לן כל היושב בתענית כ"ו. ברכות ל"א ע"ב. ובעל שבלי הלקס השלם הביא שם בשם הריף מה שאסרו רבותינו כל היושב בתענית בשבת קורעין לו גזר דינו של שבועים שנה שהביא מפורש לה רבנן בתענית חלום. ועיין בתום ברכות ל"א ע"ב ד"ה כל שהביאו בשם הריף שפירוש בתענית חלום. והביאו עוד שם וכו' במדרש תהלים וכשיושב בתענית חלום בשבת, ובמבוא למדרש תהלים וליחייב ע"ה) הערות שכן ראיתי במדרשי הרש"כא ברכות פ"ה דף י"ב ע"ט שהביא וי"ל תענית על תעניתו. רב האי גאון וי"ל ורוב המפורשים פירשוהו בתענית חלום, וכן הוא במדרש תהלים עכ"ל, ובאמת אין זכר מוח במדרש תהלים שלפנינו וע"ש מה שכתבתי בה. ח) ירושלמי אסור להתענות עד שש שעות ביום. הוא בירושלמי תענית פ"ג הי"ג (דף פ"ז ע"א) רב אחא ר' אבהו בשם ר' יוסי בר חנינא אסור להתענות עד שש שעות בשבת, והכוונה אסילו עד שש שעות. ה) אסור להתענות בתנוכה ופורים, בעל שבלי הלקס השלם ס"י קצ"א הביא וי"ל כל שמונת ימי תנוכה אסור להתענות בהן. שו"ת א"י הימים והבתובים במגלת תענית, ואף על גב דבטלה מגילת תענית בתנוכה ובפורים לא בשלה. ו) ואין גזרין תענית על הציבור. הוספתי כמו שהוא בכ"ז א' ב' ו' ג' ז) בזמן שהציבור בצער. תענית י"א ע"א. ח) והפורש מן הצבור. ט) שם. ט) תענית שלא קיבל עליו מבעוד יום. תענית י"ב ע"א. י) אימת מקבלה בתפלת המנחה. נמרא

צום התענית הזה, אלא כך צריך שיאמר קבלתי עלי תענית למחר יהי רצון מלפניך שתעניני בקראי ותרחיב בצר לי, אם הול הוא יכלול בשומע תפלה, ויאמר ברוך אתה ה' שומע תפלה, ואם שבת הוא שמקבל עליו להתענות יום ראשון אומר אחר תפילת המנחה, (י) ועד מתי אוכלין ושותין עד שיעלה עמוד השחר, (יז) והשרוי בתענית טועם ואין בכך כלום, (יח) ולא שיאכל עד שיבלע כלום, (יט) אלא צריך לאיזהורי דלא ליבלע אלא כאדם שטועם בפיו ורוקק הטעימה, (כ) כל תענית יכול אדם ללות ולפרוע חוץ מתענית הלום :

[עב] הלכות ראשי חדשים.

(ב) מברכין על החדשים עד ששה עשר, (ג) ומעומד, (ד) ירושלמי, עד מתי מברכין על הלבנה כל זמן שתראה, כחצי המיטה, פירוש המיטה קערה, (ה) רבי יהושע אומר עד שתתמלא פנכתה : (ו) היכא דטעה יחיד ולא אירכר ראש חודש, בין בכרכת המזון בן בצלותא, מהדרין ליה, אבל טעה ולא הזכיר בתפילת ערבית אין מחזירין אותו, מפני שאין מקדשין את החודש אלא ביום : (ז) שמונה עשר יום ולילה אחת יחיד גומר בהן את ההלל, ובגולה עשרים ואחד יום ושתי לילות, (ח) ואלו הן שני ימים הראשונים של פסח, ושני ימים של עצרת, ותשעה ימי החג, ושמונה ימי חנוכה, אבל בראשי החדשים ובששת ימי הפסח מברך לקרוא ומדלגין, ויחיד אין פותח לקרות כל עיקר, ופסור מלקרות ואי בעי יחיד למיקרי, קרי בלא ברכה, ופירשת דאניה אלא שמונה פסוקים דולג השני וקורא פסוק אחד מן הג' שקרא הראשון, ומסיף שנים אחרים :

[עג] הלכות ספר תורה.

(א) הקורא בספר תורה פותח ורואה [בספר תורה, ומי שקורא אותו בידו ספר תורה פתוח] ואומר ברכו וכו', ועונין ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ואף הוא עונה עמיהם, וכוון שבידך אסור לו להפסיק בדברים [אחרים], ואפילו בתרגום, עד שינמור מלקרות, גמר לקרות גולל ספר ממקום שקרא בו ומברך ותתם ועונין אחריו אמין, (ב) ואף הוא עונה אמין אחר עצמו : (ג) מנין פרשיות של תורה חמישים ושלש, והן

ה ע ר ו ת

שם, שמואל אסר בתפלת המנחה, (א) ועד מתי אוכלין ושותין עד שיעלה עמוד השחר, תענית י"ב ע"א, (ב) והשרוי בתענית טועם ואין בכך כלום, ברכות י"ד ע"א, (ג) ולא שיאכל עד שיבלע כלום, כי פותר לפסוע את החבשיל ובלבד שלא יבלע כלום חוסי שם דיה טועם, (ד) אלא צריך לאיזהורי דלא ליבלע, הוא לשון הרייף תענית ע"א, והובא בשבלי הלפס ס"י רע"ט וז"ל כתב רבינו יצחק וצ"ל מפרשי רבנן דצריך לאיזהורי כי היכי דלא ליבלע כלום, והוא דבריו הרייף שם, וברייף הגי' דצריך לאזהורי, (ט) כל תענית יכול אדם ללות ולפרוע חוץ מתענית הלום, במסרא תענית י"ב ע"ב לוח אדם תעניתו ופרוע כ"ו אמר להן תענית הלום הוא :

[עב] (א) מברכין על החדשים עד ששה עשר, מנהרין מ"א רע"ב נהרדעי אמרי עד ששה עשר, (ב) ומעומד, בן הביא הרייף במנהרין שם והוא ע"פ מאמרם דף מ"ב ע"א הילכך ניטרינהו מעומד, (ג) ירושלמי עד מתי מברכין על הלבנה כל זמן שתראה כחצי המיטה, לא מצאתי בירושלמי לפנינו, גם הערוך בערך חספס א' לא הביא הירושלמי, רק מאמר מן משנה מעשרות מ"א מ"ז ונתן להמיטה, ופי' המלה קערה, ובכ"ז א' חסר המאמר בשם הירושלמי, והובא ג"כ בכ"ז ב' ובכ"ז ג' בפעות המיצה, וצ"ל המיטה, (ד) רבי יהושע אומר עד שתתמלא פנימחה, כ"ה בכל כ"י, אבל לפנינו במסרא מנהרין שם א' חסר רבי יוחנן עד כמה מברכין על החודש עד שתמלא פנימחה, (ה) היכא דטעה יהודי, ברכת ל' ע"ב, (ו) שמונה עשר יום, ערכין י' מע"א ולילה אחת וכן ושתי לילות ליחא במסרא, (ז) ואלו הן, זה מוסב על ובגולה עשרים ואחד, ועיין במחזור וויפרי (עד 193) תשובה לרבינו תם :

[עג] (א) הקורא בספר תורה כ"ו, הקנתי כמו שהוא בכל כ"י גם בפרדס מ"י ל"א בהוספה פ"י האורה, ועיין מגילה ל"ב רע"א פותח ורואה ומברך וקורא, ט ואף הוא עונה, אמין אחר עצמו, הראשי

ספר האורה

נקראות על הסדר אחת אחת. בשבתות שאין בהם הפסקת יום טוב, חוץ מזאת הברכה שנקראה ביום טוב אחרון של חג, ויש שבתות שקרוין שני סדרים. הילכך כל שנה פשוטה שראש השנה בתחילתה בשני בשבת, (ז) או בשלישי בשבת, ומרהשון וכסליו שלימים מתחילת מרהשון ועד סוף אלול ששה וארבעים שבתות צא מהם שבת אחת של פסח, ושבת אחת בשני של עצרת, נשתיירו מיד שבתות לחמישי פרישות ושלושה נקראות בתשרי, והן האיונו וזאת הברכה ובראשית, ולכך נכפלות, והן ויקהל עם פקודי, אשה כי תוריע עם זאת תהיה, אחריו מות עם קרושים תהיו, בהר סיני עם בהקוטי, (ח) ויקח קרה עם זאת חוקת התורה, ראשי המשות עם אלה מסעי, וכן שנה פשוטה שחל להיות ראש השנה בשני בשבת והן הסרין הרי כאן מיו שבתות, צא מהן שבת של פסח, נשתיירו מיה שבתות הילכך כולן נכפלין, (ו) חוץ מויקה קרה עם זאת חוקת, וכן שנה פשוטה שחל ראש השנה להיות בתחילתה בחמישי בשבת והן כסדרין הרי כאן מיו שבתות, צא מהן שני שבתות של פסח, (ז) ונשתיירו מיה שבתות, וכן שנה פשוטה שחל להיות ראש השנה בתחילתה בחמישי בשבת והן שלימין הרי כאן מיו שבתות צא מהן שבת אחת נשתיירו מיו, (ח) הילכך ה' פרישות הראשונות נכפלות בה, וכן שנה מעוברת, (ט) שחל ראש השנה בתחילתה בשני בשבת והם שלימים, או [בשלישין] בשבת והן כסדרן מתחילת מרהשון ועד סוף אלול ניא שבתות צא מהן שתי שבתות של פסח (י) נשתיירו מיש שבתות הילכך כולן נכפלות (י) חוץ מראשי המשות ואלה מסעי, ואם חל להיות בשבת והן שלימים, או בשני בשבת והן הסרין

הערות

ברכות מ"ו ס"א כ"ו הבוא בשם הרי יהודה הברצלוני ז"ל (בעל העתים) שהביא בשם רב מעדיה און שנים שהעולה לספר תורה אחר שאמר ברכו והשומעים עונין ברוך ה' המבורך לעולם ועד גם הוא יש לו לתזור ולומר ברוך ה'. וגם בעל האשכול (ער 58) הביא זה בשם רב מערי, וכן הובא בסור אר"ח ס"ו ק"ש, (ג) מנין פרישות של תורה נ"ג, עיין תנחומא השלם שהוצאתי לאור ריש האיונו שהעירוני כי נצבים וילך היו נחשבים לסדרא אחת, וכן תראה בספרי הגדפם עם ביאור הגריא בהערה שם בשם הגריא בחיקונים כי להגריא ז"ל בענין ג"ן סדרים דאורייתא ובאמת הן נ"ד כי נצבים וילך היא סדרא אחת כי וכן התורר הרים בפסיקתא ווסרתא פ' וילך כי רבינו טוביה כלל הפרשה הזו עם נצבים, וכן בספרי דריש נצבים וילך ביהר ועיין שם הגדולים ז"ב אות ג' בקונטרס אחרון המתחיל ג"ן פרישות התורה, ויעע שם בתנחומא בהערה שלי בתחילת האיונו, (ד) או בשלישי בשבת, כ"ה גם ככ"י ב' ו"ג אבל בכ"י א', ובפרדס בהוספה מספר האורה ס"ו ל"א נשפטו המלות האלה, והעירני הרד"ג מוה"ר רמאל גארדאן נ"י במכתבו אלי, כי באמת הוא ס"ה, ויש למחוק מן הספר ומקומם אחר זה, וכצ"ל ומרחשון וכסלו שלמים או בשלישי בשבת ומרחשון וכסליו כסדרן, (ה) ויקח קרה עם זאת חקת התורה כ"ה בכל שלשה כתבי יד, אבל בפרדס שם מס' האורה זאת חוקת עם וי"א בלק, (ו) חוץ מויקה קרה עם זאת חוקת, כ"ה בכל כ"י, אבל בפרדס שם איחא חוץ מחוקת עם בלק, (ז) ונשתיירו מיה שבתות, הוספתי כמו שהוא בכ"י א' ובי' וגם בכ"י ג' המאמר נלקח בחסר, וכך איחא שם וכן שם פשיפה שהל ראש השנה בתחילתה בחמישי בשבת והן שלימין, הרי כאן מיו שבתות צא מהן שבת אחר לפסח נשארנו מ"ו, (ח) שמונה פרישות הראשונות נכפלות בה, וכ"ה גם בפרדס והעירני הרד"ג מוה"ר רמאל גארדאן במכתבו אלי שזה פלא דאם נכפיל ויקהל פקודי מן הראשונות יהי פרישת שמיני בשנה ערב פסח ויחול פסח בפרישת תוריע מצורע כנגד הכלל פקודי ומסחו ובאמת נכפיל או מסות ומסעי תחת ויקהל פקודי, (ט) שהל ר"ה בתחילתה בשני בשבת, גם בזה העירני שיש להניח שחל ר"ה [בשי"ק והן שלימין או הסרין, אן בשני בשבת, (י) נשתיירו מיש שבתות הילכך כולן נכפלות, וכ"ה בכ"י ב' ובפרדס נשתיירו מיו צ"ל מיש וחסר שם, וכצ"ל נשתיירו מיו [שבתות הילכך כולן נכפלות חוץ מראשי המשות ואלה מסעי] ואם חל להיות שלימין או בשני בשבת] והם הסרין הרי ניא שבתות, צ"ל ג"ו, והטויל הציג שם סימן כוכב אחר ואם חל להיות, כי ה"י חסר לפניו, (יא) חוץ מראשי המשות ואלה מסעי, חרב הני"ל כתב אלי כי חסר פה וצ"ל [וכן אם חל ר"ה בשבת והן הסרין הרי כאן ג' שבתות צא מהן שבת אחר לפסח נשתיירו מיש שבתות

הרי כאן נ' שבתות צא מהן ב' שבתות לפסה ולעצרת (י) נשתתירו מ'ה שבתות, ואין שם כפילה כלל (ג) ומה שאנו עושים פעמים שני שבת לצום כפור וילך משה מואתם נצבים שדרכם להיות אחד, (ד) ולמה אין אנו ממסיקין ואלה מסעי מן ראשי המטות, טעמא דמילתא שכופלין אלו השנים ומחלקין אהם נצבים, לפי שאנו צריכין שתהא השנה מושלמת וקללותיה, (טו) דתניא עורא תיקן להם לישראל שיהיו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושבתונה תורה קודם ראש השנה, הילכך הכי עבדינן, וכללא דמילתא לא מקדימין פסח לצו את אהרן, ולא עצרת (קודם נשא את ראש) [קודם במדבר] ולא תשעה באב קודם (לואתחנן) [דברים] ולא ראש השנה קודם לאתם נצבים, כרי שתכלה שנה וקללותיה, (טז) והסימן פקוד ופסח מנו ועצרי צומו וצלו קימו ותקעו, (יז) קללות שבתורת כהנים שהן אמורות בלשון רבים ומשה מפי הנבירה אמרם, קורא אותן אחת ולא שנים, ושבתונה תורה קורא בין לאחד בין לשנים, ולעולם כשהל ראש השנה בשני בשבת או בשלישי בשבת אתם נצבים נחלקת לשתי שבועות, והסימן פ'ת ביג המלך, (יח) ואמרין זמן על הכוס יום אחד בלבד, אבל כל שאר ימים טובים שהם מספק, אומרים בשני ימים הראשונים :

[עד] סדר פרשיות של פסח.

(א) משך תורא קדש בכנסא פסל במדברא שלה בוכרא, יום ראשון מוציאין שני ספרי תורות, באחד קורין בפרשת משכו בסדר בא אל פרעה, עד על צבאותם, ובאחד קורין למפטיר בסדר פנחס, ובחודש הראשון עד כל מלאכת עבודה לא תעשו, ומפטירין

ה ע ר ת

למיכך כולן נמשכות חוץ ממשות ומסעי, י' נשתתירו מ'ה שבתות, גם על זה העיר שהמר מה ובציל נהלכך כולן נמשפין חוץ מחוקת ובלק ומסוה עם מסעי וכן כשהל ר'ה בחמישי בשבת הרי כאן נ'ה שבתות צא מהן שבת אחד לפסח חלכך כולן נמשכות] ואין כאן כפולה כלל כציל, (ג) ומה שאנו עושים, ככ"א א' וב' ונ' ובפרדם מחוקן הלשון, ומה שאנו עושים פעמים בשעה שיש שבת בין צום כפור לתג קורין האוינו ושבת שבין ר'ה לצום כפור קורין וילך שפסקין אתם נצבים שרינה להיות בשבת אחת, (ד) ולמה אין אנו ממסיקין ואלה מסעי מן ראשי המטות, החומ' מילה ל"א ע"ב ד"ה קללות, וכן הראיש מילה פ"ד ס' י' הביא שאלו לרבינו נסים למה מחלקים אתם נצבים ופרשת וילך שהוקפנות כו' ולא הלכו ראשי המטות ומסעי שהן גדולות והשיב לפי שיש באתם נצבים קללות שקלל משה את ישראל ורוצים לסיים קודם ראש השנה, (טו) דתניא עורא תיקן להם לישראל שיהיו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, מילה ל"א ע"ב, (טז) והסימן פקוד ופסח מנו ועצרו צומו וצלו קימו ותקעו, טובא כהנים ה' חמילה פ"ג ו"ל בתב בסדר רב עמרם ס' פקוד ופסח מנו ועצרו צומו וצלו קימו ותקעו, הא לך פירוש פקוד תרגמו של צו ואח"כ פסח מנה מנין שבסדר מנין ואח"כ עצרת צום הענית ת"ב, ואח"כ צלי שהוא ואתחנן קום שהוא אתם נצבים, ואח"כ תקע ב"רה, ועיין בהמנהיג ה' פסח ס' ד' מעם הסימן פקוד ופסח ובעת מצאתי בסדר פרשיות של ימים טובים והפסרות שלהן, שהוציא לאור הרכ המוספל מוהר"ר חיים מאיר הורוויץ ויל ספ"פ בספרו בית נבות החלכות עפ"י כ"י פארמא קובץ 1089 הובא ג"כ הסימן ומבאר לעולם קורין פרשת צו קודם הפסח, וזה הסימן פקד ופסח, לעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם העצרת וזה הסימן מני ועצרו, לעולם מתענין תשעה באב קודם פרשת ואתחנן וזה הסימן צום וצלו לעולם קורין פרשת ואתם נצבים קודם ר'ה וזה הסימן קום ותקע, (יז) קללות שבתורת כהנים שהן אמורות בלשון רבים, מילה ל"א ע"ב, (יח) ואמרין זמן על הכוס יום אחד בלבד, עיין שבלי הלפא השלם ס' ד"ה שהביא בשם רש"י שכתב ועתה נראה לי שאין צריך לומר זמן אלא ביום ראשון בלבד ע"ש, ועיין מהוור וויסרי (צד 356) ס' ש"ב ובפרדם ס' קס"ו, ועיין בהראיש עירובין פ"ג ס' י' ובהראיש ר"ה פ"ד ס' י"ד, ובסור או"ח ס' ת"ר ע"ש :

[עד] (ב) משך תורא כו', בכל כ"א א' ב' ונ' גם בפרדם ס' ל"א (י"ד ע"ב) משונה הלשון ומקוצר, ומחובר זה למאמרם שלפניו, ומתחיל והסימן לפרשיות של פסח משך תורא וכו', והנה הסימן הזה הובא בנמרא ל"א ע"א והאידא נהוג עלמא למיקרי משך תורא קדש בכנסא פסל במדברא שלה בוכרא,

ביושע בעת ההוא. יום שני בסדר אמור אל הכהנים. מן שור או כשב עד וידבר משה את מועדי ה' ומפטיר קורא בהודש הראשון, ומפטירין במלכים ויצו המלך. יום שלישי קורא בסדר בא אל פיעה, קרש לי כל בכור, עד סוף כל סידרא. יום רביעי קורין בסדר ואלה המשפטים אם כסף תלוה, עד לא תכשל נדי בהלב אמו. יום חמישי קורין בסדר כי תשא פסל לך, עד לא תכשל נדי בהלב אמו. יום ששי קורין בסדר בהעלותך במדבר סיני, עד ולגר ולאזרה הארץ, וכד איקלע שבתא יום ראשון של חולו של מועד, קורין יום שני שהוא רביעי לפסח קרש לי, ויום ג' קורין אם כסף תלוה, יום ד' קורין במדבר סיני, והוא בסדר בהעלותך, ולעולם לא מתרמי שבתא בחולו של מועד אלא בשלישי של פסח ובהמישי של פסח, וכד איקלע בהמישי קורין ראה אתה אומר, והוא פסל לך ויבוא לך סימן משך תורה כסדר. ז' ובשבת של חולו של מועד קורא בסדר כי תשא ראה אתה אומר אלי, ומפטיר קורא ובהודש הראשון ומפטירין ביהוקאל היתה עלי יד ה', יום הראשון מן האחרונים קורא ויהי בשלה, עד כי אני ה' רופאך ומפטיר קורא ובהודש הראשון, ומפטירין בשמואל וידבר דוד, יום שני קורין בפרשת ראה אנכי כל הבכור, עד סוף הסדר, ומפטיר קורא ובהודש הראשון ומפטירין בישעיה עוד היום כנוב לעמוד :

[עז] סדר פרשיות של שבועות.

א) יום ראשון קורא בסדר וישמע יתרו בהודש השלישי, עד סוף הסדר ומפטיר בסדר פנחס וביום הכפורים, עד תמימים יהיו לכם ונסכיחם, ומפטירין ביחוקאל ויהי בשלשים שנה, [עד ברוך כבוד ה' ממקומו], יום שני קורין בסדר ראה אנכי כל הבכור, עד סוף הסידרא, ומפטיר קורא וביום הכפורים ומפטירין בהבקי הנביא [מן וה' בהיכל קדשו, עד למנצח בננינות]:

[עז] סדר פרשיות ר"ה.

ב) סדר ראש השנה א) יום ראשון קורין וה' פקד את שרה, ומפטיר קורא בסדר פינחס ובהודש השביעי עד אשה לה', ומפטירין ויהי איש אחד מן הרמתים, יום שני קורין בסדר וירא אליו, מן והאלהים נסה את אברהם, עד סוף כל הסידרא, ולמפטיר ובהודש השביעי, ומפטירין בירמיהו מצא הן במדבר [עד רחם ארחמנו]:

[עז] סדר פרשיות יום הכפורים.

ב) סדר יום הכפורים, א) בשחר קורין אחרי מות, עד סוף פרשתא, ומפטיר קורא בסדר פנחס מן ובעשור להודש, עד ומנחתם ונסכיחם, ומפטירין בישעיהו סולו סולו, במנחה קורין אחרי מות כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו, עד סוף סידרא, ומפטירין ויהי דבר ה' אל יונה בן אמתי ונומר:

[עז] סדר פרשיות של סוכות.

א) סוכות יום ראשון קורא בפרשת אמור אל הכהנים שור או כשב, ומפטיר קורא בסדר פנחס ובהמשה עשר יום להודש השביעי, עד ומנחתה ונסכה, ומפטירין

ה ע ר ו ת

א ובשבת של חולו של מועד קורא בספר כי תשא, הובא בן בסדר פרשיות של ימים טובים בספר בית וכות ההלכות ועד 38.

[עז] א) יום ראשון קורא בסדר וישמע יתרו הובא ג' שם בסדר פרשיות של ימים טובים ועד 38.

[עז] א) יום ראשון קורין וה' פקד, הובא ג' שם שם.

[עז] א) בשחר קורין אחרי מות, הובא ג' שם שם.

[עז] א) סוכות יום ראשון קורא הוא ג' שם שם ;

בתי עשר הנה יום בא לה' יום שני קורא כפרשה של אתמול, ומפסיד קורא בסדר סנחם וביום השני, ומפסידים במלכים ויקהל אל המלך שלמה, יום ראשון של חולו של מועד קורא וביום השני וביום השלישי, יום שני קורא וביום השלישי וביום הרביעי, יום שלישי קורא וביום הרביעי וביום החמישי, יום רביעי קורא וביום החמישי וביום השישי, ובשבת של הול המועד קורא בסדר כי תשא ראה אתה אומר אלי עד לא תבשל גדי בהלב אמו, ומפסידין ביהוקאל והיה ביום בא גוג על ארמת ישראל, יום ראשון מן האחרונים קורא כל הכבוד, עד סוף הסדר, ומפסידין במלכים והיה ככלות שלמה, וקורא בסדר פנחס וביום השביעי, יום שני קורא סיום התורה והאת הברכה ומפסיד קורא בסדר פנחס, וביום השמיני עצרת, ומפסידין והיה אחרי מות משה, בחנוכה קורין ברכת כהנים וקרבתות כל הימים, עד סוף כל הסדר, בפורים קורין כפרשת יובא עמלק:

סליקו להו הלכות ספר תורה:

[עט] הלכות חול המועד.

(ח) מחוייבין דבית ישראל דלא למיעבד עבדתא בחולא דמועדא ומידי דפסיד מותר: (ז) אין מפנין מכית לבית, להוציא כלים מכית זה ליכנס לבית אחר, או בכית חדש אבל מפנין הוא להצרו: (ז) ומותר להביא כלים מכית האומן במועד, אם הם לצורך המועד, שלא לצורך המועד אסור, ואם הושש להם שמא יגנובו מפנין לאחר אחרת: (ג) ומקבלי קבולת, (ד) פירוש גוים המקבלים מלאכה לעשותה [בקבולת] לישראל, בתוך התחום אסור לעשותה, חוץ לתחום מותר, (ה) והני מילי בשבתות ובימים טובים דמחוץ לתחום מותר, והוא דליכא מתא דמקראא לתחם, אבל מקבלי קבולת בחול המועד אפילו חוץ לתחום אסור, ואף על גב דליכא מתא דמקראא לתחם כיון דשבתו אינשי דאזלי מדוכתא, לדוכתא אסור, ומקבלי קבולת לעשותה לאחר המועד [מותר], ובלבד שלא ישקול ושלא ימדוד ושלא ימנה כדרך שהוא עושה בחול, כללו של דבר כל שהוא עושה אומר לנו ועושה, וכל שאינו עושה אינו אומר לנו ועושה: (ו) אין מרביעין בהמה במועד (ז) והמורה שתבעה מרביעין עליה המור בשביל שלא הצטנן: (ח) ושאר כל בהמה מנמיסין לבקרות: (ט) אין מדיירין בחולו של מועד, (י) פירוש אין מנמיסין את הצאן לדיר לזבל את השרה

ה ע ר ו ת

[עמ"ל] (ח) מחוייבין דבית ישראל, נדפס כל הסימן בפרסם מ"י קי"ד ס"י האורה, ובסוף מ"ים עד כאן בספר האורה, והנה הלשון מחוייבין דבית ישראל, נראה שהוא לשון הנאונים, וראיתי בבחי' הלכות מועד (נדפס וויניציא דף מ' ע"ג) ומהבא משמע דשרי למיעבד עבדתא בחולא דמועדא מאי דשרי רבנן כו', ובחולו של מועד לא שרי רבנן למיעבד מלאכה אלא חיבא דאיכא פסידא, (ז) אין מפנין, מ"ק י"ג ע"א, (ז) ומותר להביא כלים מכית האומן במועד, שם ש"ב, (ג) ומקבלי קבולת בתוך התחום אסור לעשותה, מ"ק י"ב ע"א בשם שמואל, (ד) מ"י גוים המקבלים מלאכה לעשותה לישראל, הרי"ה בגמרא שם וכן הערוך ערך קבל אי מפרשי מ"י גוים שקבלו שדה מישראל ברמון קצובין לתקנה כל זמן מילי בשבתות ובמים טובים ויום טוב אסור חוץ לתחום מותר, ועיין בפורשי בגמרא שם, (ה) והני מילי בשבתות ובמים טובים כו' נמרא שם ובעל האורה הביא בלשון הרי"ף מ"ק פ"ב, (ו) אין מרביעין, מ"ק י"ב ע"א, (ז) והמורה שתבעה, שם ש"ב, (ח) ושאר כל בהמה, שם ש"ב, ורש"י שם מ"י לבקרת מקום שיש שם בהמות והיא רובעת מעצמה, (ט) אין מדיירין, שם ש"ב, (י) מ"י אין מנמיסין את הצאן לדיר לזבל את השרה, ורש"י פירש שם בגמרא דמדיירין מנמיסין בהמה לשרה כו' שיוציאו זבל ומזבלין השרה, והרי"ף שם פירש אין מנמיסין צאן לדיר לזבל את הובלים, (יא) ואם באו מאליהן

(ח) ואם באו מאליהן מותר, (י) אבל אין מסייעין את הרועים, (יג) ואין מוסרין להם שומר לשמור את צאנם, היה שכיר חודש, שכיר שנה, מסייעין אותן ומוסרין להם שומר לנער את צאנם, (יד) ואם באו בשבת בטובה, בלא כלום הנאה, (טו) כיום טוב במזונות, דשכירות זו הוא סעודתן; (טז) וקיימא לן כרבי יוסי דאמר לא בעינן שינוי בדבר האבד, (יז) שמע מינה דמישע חביתא דחמרא ודמשחא שרי ודשיכרא נמי שרי דכל מאן דשייע שפי עריף; (יח) ואסור לכיין מלאכתו במועד אפילו דבר האבד, (יט) ואי כוון את מלאכתו במועד קונסין אותה, ומאבדין (אותו ממנה כל שעה) [כל מה שעשה] כ' ולדידיה הוא דקנסו [רבנן] ובריה לא קנסו רבנן; (כ) ושרי למיעקר כיתנא בחולא דמועדא, משום דחוי לתפיסה, ולמיקטל כשותא דחוי לשיכרא, (כג) ולמיעקר שומשמא דחוי (לריו) [לנוי] דאית בהן; (כד) וצדין חיות ועופות ודגים במכמורות ובחכה, כדי שלא יתמעטו בשמחה, ומלאכה שהוא לצורך המועד, או שאין לו מה יאכל או דבר האבד, ויש בו הפסד ואין בו מורה הרבה (לד) [ומה שהוא

ה ע ר ו ת

מותר, שם שם, יס אבל אין מסייעין את הרועים, בנמרא איתא רק ואין מסייעין אותן, ומירשיי אין מסייעין אותן לכהמה לבוא בשרה או אם נזים הם אין מסייעין להם להסיען ספקוס למקום כו'. (יג) ואין מוסרין להן שומר כו'. נמרא שם, (יד) ואם באו בשבת בטובה, נמרא שם, והמלות, בלא כלום הנאה הוספה המתכר, ורשיי כתב שם בטובה אם רוצה שום אדם למייע לאותו שכיר בטובה עושה, כלומר בהגם ולא בשכר, ורבינו נסים באלפסי כתב בטובה שבא הגוי לריויר ברצון נמשו בלא שכר של כלום אינו צריך למחות בידו. (טו) כיום טוב במזונות, נמרא שם כיום טוב במזונות והמלות, 'דשכירות הוא סעודתן' הוסיף המחבר וכן הוא בכל כ"א, וראיתי בפרדס סי' קניד בהוספה מספר האורה המאמר משובש כיום טוב בסעודתן בשכירותן, ותקן המו"ל (בדפוס ווארשוי) בסעודתן [במועד] בשכירותן [מותר], וכאשר לפנינו ובכ"י האחרים כן יש לתקן שם, (טז) וקיימא לן כרבי יוסי דלא בעינן שינוי בדבר האבד, הוא בנמרא שם מאן תנא שינוי במועד בדבר האבד דלא כרבי יוסי, ופי' רשיי דלא כרבי יוסי דאמר [במשנה שם] נמרא כדרכו ואינו צריך שינוי, (יז) שמע מינה דמישע חביתא דחמרא, עיין בנמרא שם מהו למישע חביתא דשיכרא בחולא דמועדא, ורבינו נסים באלפסי פ"ב כתב למישע פי' שחייבן הביתוחין סכמנים בזה או במיני רבב שלא יצא כח חיין, (יח) ואסור לכיין מלאכתו במועד, משנה ס"ק י"ב ע"ב, (יט) ואי כוון מלאכתו במועד קונסין אותו ומאבדין כל מה שעשה, תקנינו כמו שהוא בכל כ"א ובפרדס שם, ובמשנה נאמר רק וכולן אם כווננו מלאכתן במועד יאבדה, ובנמרא שם כוון מלאכתו במועד ומת מה שיקנסו בניו אחריו, רק מצאתי בהרי"ץ גיאות הלכות חול המועד דף כ"ז שהביא וכן אמר רב מתתיה כל מי שמכונן מלאכתו במועד קונסין אותו ומאבדין מה שעשה ששינוי וכולם אם כווננו מלאכתן במועד יאבדו עכ"ל, ולזה כוון בעל האורה, ובספר הקבלה להראב"ד הביא ובדור הגאונים מן הגאונים היה לראש רב מתתיהו ומת ד"א תרביא ואחריו היה רב צמח נאון דבר רב פלפוי נאון, (ס) ולדידיה הוא דקנסו רבנן, מי קיימא לן ע"א, (כ) ושרי למיעקר כיתנא, מי קיימא ע"ב, כס ולמיעקר שומשמא דחוי רחוי דאית בהו, בנמרא חויא לנוי, מירשיי נרענין דאית בהו בשומשמי רחוי למיעבד כהוא משחא וכן בכ"י ב' דחויין לנאוא, ובכ"י ג' דחוי לנאוי, ובפרדס שם דחוי לנוי, והערך ערך נוי הביא ג"כ חו' לנוי, ופי' נרענין דאית בהו שומשמי רחוי למישחא, ובעיקר המלה העיר הרב הפלשץ בעל ערוך השלם בערך נוי שצ"ל נוי והמלה ערמית ופי' נרעין של תמרה ע"ש, (כג) וצדין חיות ועופות ודגים במכמורות ובחכה כדי שלא יתמעטו משמחה, מצאתי בשבלי הלקט השלם סי' רכ"א (ק"ד ע"א) וז"ל ירושלמי צידי חיה עופות ודגים צדין בחכה ובמכמורות ולא ממעפין בשמחות הרגל ר' מי קללון [צ"ל ר' אמי מיקל לון] מפני שמעפין בשמחות הרגל, והוא בירושלמי ס"ק סוף פ"ב דף פ"א מע"ב צד הוא בחכה צד הוא במכמורות אפילו כן אינן מעפין בשמחות הרגל ר' אמי מיקל לון שהן ממעפין בשמחות הרגל ע"כ, ומשונה הנוסח מאשר הובא בשבלי הלקט, וראיתי בהרי"ץ גיאות ה' חול המועד (דף כ"ב) שהביא צידי חיה ועופות צדין בכל דבר שרובן לצודתן, ואחר כך הביא בשם הירושלמי כמו שהביא השבלי' ומיין שם ר' אמי מיקל להון מפני שמעפין בשמחות הרגל, מירש התיר להם לצוד בכל דבר להרבות שמחה ברגל שאם אי אתא מתיר להם אלא חכה ומכמורת אין צדין אלא מעט וממעפין בשמחה עכ"ל, ועיין בק"ע ובפ"מ בירושלמי

צורך הרבים, אף על פי שאינו לצורך המועד, כל אלו מותרין, ואיזהו דבר האבוד ויש בו הסדר ואין בו טורח] כה) כגון משקין בית השלחין במועד, בין ממעין שיצא מתחילה, מעין חדש, בין שלא יצא בתחילה, מעין ישן, כו) אין משקין לא ממי נשמים ולא ממי הקלון, ואין עושין עונות לנפנים, ומתקנים את המקולקלות במועד דבר שהוא לצורך המועד, כז) [ובשל יחיה, אבל של רבים אסילו שלא לצורך המועד מותר], כח) ועושין כל צרכי הרבים, כט) צדין את האישות ואת העכברים בשדה אילן ובשדה לבן; ל) ומקרין [את הפירצה] בהוצא ודפנא, או בצורה, ואינו טח כשיט, וכל זה לכותל גינה, אבל כותל חצר שנפל בונהו כדרכו, ודוקא בונה אבל סותר לא, וכותל גוחה לרשות הרבים סותר ובונהו כדרכו; לו) אין נושאין נשים ולא מייבמין [במועד] לא בתולות ולא אלמנות, אבל מחזיר הוא את גרושתו מן הנשואין; לז) הובל שבחצר מסלקו לצרדין ואם נעשה כרפת בקר מוציאו לאשפה; מא) ההדיוט תופר כדרכו והאומן מכליב; מב) ומסרנין את המטות בחבליים, מד) ואין צריך לומר שמתחין לו היכי דמי הדיוט, כל שאינו יכול להוציא מלא מהט בבת אחת, מע) פירוש מכליב מפסיע; מע) [הציר] הצנור והקורה והמנעול שגשברו מתקנן במועד בין בחציני בין בננרי בלא שינוי; נט) נוקרין ריחים בחולו של מועד; נו) [סוס וחמור שרוכב עליו מותר לחקן צפרניו בטועד], נא) רבא שרא לכסכוסי קרמי, נב) פירוש בנדי לבן המנהציץ ועומדים קשים ואוספס בידו שיעשו בו קמשים, נג) ומקוין דם לבהמה, ואין מונעין רפואה לבהמה; נד) מי שבאה סחורה לידו לישא וליתן, בצנעה מותר לקנותה;

ה ע ר ו ת

שפ. כז) ומה שהוא צורך הרבים וכו', הוספתי כמו שהוא בכ"י א' וב' וגי' וחסר גם בפרדס ס"י קניד כה) כגון משקין בית השלחין, משנה ט"ק ב' ע"א. כו) אין משקין לא ממי נשמים, משנה שם, כז) ובשל יחיד כו', הוספתי כמו שהוא בכל כ"י, גם בפרדס בשם האורה, כח) ועושין כל צרכי הרבים, משנה שפ. כט) צדין את האישות, משנה ט"ק ו' ע"ב, לו) ומקרין [את הפירצה] בהוצא ודפנא, כנמרא ט"ק ו' ע"א על המשנה ומקרין את הפירצה במועד, ועל זה אמרו כיצד את הפירצה במועד, ועל זה אמרו כיצד מקרין, רב יוסף אמר בהוצא ודפנא וכל האמר שהובא לפנינו בהאורה הוא כנמרא שם, לא) אין נושאין ולא מייבמין, משנה ט"ק ח' ע"ב, ומה שהביא אבל מחזיר את גרושתו מן הנשואין המלות "מן הנשואין" הוספת המחבר וליתא, כמסנה, והתוס' שם ד"ה אבל הכיאו, אבל מחזיר גרושתו, בירושלמי הרא דתימא מהנשואין מי גירשה אחר נשואין והחזיר אבל לא מן האירוסין עביל, וכן הביא הרא"ש שם ס"י מ"ו את הירושלמי, ובפרדס שם ממי האורה נשמטו המלות "את גרושתו", לו) הובל שבחצר, פסחים י"ה ע"ב, מג) ההדיוט תופר כדרכו, משנה ט"ק ח' ע"ב, לד) ומסרנין את המטות, משנה שם, והמחבר הוסיף מלת "בחבליים", לה) ואין צריך לומר שמתחין, כמשנה ט"ק ז' ע"ב, ואמר מהמחבר וע"ש בנמרא דף ו' ע"א, לו) היכי דמי הדיוט, נמרא שם נ' ע"א על המשנה ההדיוט תופר כדרכו אמרו היכי דמי הדיוט אמרו דבי ר' ינאי כל שאינו יכול להוציא מלא מהט בבת אחת וע"ש במ"י רשי"י, לז) פירוש מכליב מפסיע, נמרא שם והאומן מכליב מאי מכליב ר' יוחנן אמר מפסיע ע"ש במירוש"י, לח) הצנור והקורה והמנעול, ט"ק ז' ע"א, מט) נוקרין ריחים בחולו של מועד, ט"ק ו' ע"א, נו) סוס וחמור שרוכב עליו, הוספתי כמו שהוא בכל כ"י והוא בנמרא שם, ובפרדס מספר האורה יש למחוק "מתקנן" ע"ל, מו) מותר לחקן צפרניו מוסב למעלה, נא) רבא שרא לכסכוסי קרמי, ט"ק ו' ע"ב, מז) מי בנדי לבן המנהציץ ועומדים קשים ואוספס בידו שיעשו בו קמשים, הוא פירוש הריח שבת דף ק"ט קצת בקיצור והובא בערוך ערך כסכס, ובהנהגות הרא"ש ט"ק ז' ע"ב, מיא הוא הפירוש הזה מהרי"ה בשם אר"ו, נג) ומקוין דם כו', מו"ק ו' ע"ב, נד) מי שבאה סחורה לידו לישא וליתן בצנעה מותר לקנותה, זה הביא בעל שבלי הלקט השלם ס"י רכ"א (ק"ד ע"א) שרבינו נתן השיב לרבינו מנחם אחיו וז"ל, מי שבא סחורה לידו לישא וליתן בתוך ביתו בצנעה בחולו של מועד מותר, וזה הובא בפרדס (חיינו בגוף הפרדס לא בשם האורה) ס"י קנ"א תשובה של רבינו נתן לרבינו מנחם אחיו, מי שבא דבר סחורה לידו לישא וליתן בתוך ביתו בצנעה בחולו של מועד מותר כו' ומרן ב"י א"ח

(נה) ישראל שדורכים [ובוצרין] ענבים במועד, אם נפסדו בהיתר הם עושים, ואם מכוונים מלאכתם במועד לכתחלה, אפילו נפסדים אסור; (נו) החייטין והרצענים שדם עניים, אם צריכין להתפרנס ממנו באותן ימי חולו של מועד משכר אותה מלאכה שעושים, (נז) מותר להם לעשות אפילו בפרהסיא כדרך: (נח) ואם אין לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר וזוהן ובלבד שלא ירוש בפרות, (נט) ושכר פעולה אם אין לו מה יאכל מותר; (ס) [נשילת צפרנים במעך מותר], (נא) וגילוח שפה המעכב מותר; (סב) ואלו מכבסין ומגלחין במועד, היוצא מבית השבי, והבא ממדינת הים, והיוצא מבית האסורין, והמנודה שהתירו לו חכמים, ומי שנשאל לחכם והותר, (ג) ומי שאין לו אלא הלוק אחד מכבסו במועד, (נד) בנדי פשתן מותר לכבסו; (נה) ואלו כותבין במועד, דייטיקי מתנות ושוברין ואיגרות שום ואיגרות מזון (נו) ואיגרות של רשות, פירוש איגרות שלום; (נז) מותר לארס אשה במועד שמא יקדמנו אחר

ה ע ר ו ת

ריש מי תקלים הביא דברי רבינו נתן בשם האגור, (נה) ישראל שדורכין [ובוצרין] במועד, הרב בעל שבלי הלקס מי רביא הביא שאלו לפני ר' יצחק ביר יהודה וצ"ל מהו להתחיל בלקיפת ענבים ובדריכותן בנת בחולו של מועד, והשיב שמוחר כ"ו, (נו) החייטין והרצענים שהם עניים כ"ו, נובע שתשובות הגאונים שערי חסובה מי רש"י לרב נפרנאי נאון ז"ל וששאלתם החייטין והרצענים שהם עניים ומתפרנסין בקמל דיהום יש להם שיעשו מלאכתם בחולו של מועד או לא, וכן אותם שמלאכתם תמיד בפרהסיא, והשיב כך ראינו שאם צריכים להתפרנס באותן ימי חולו של מועד מאותה מלאכה שעושים מותר כ"ו אפילו בפרהסיא נמי מותר כ"ו, (נז) מותר להם לעשות אפילו בפרהסיא כדרך, כל כן נמצא בפרסם מי קניד מ"י האורה, ואת השאר ואם אין לו מה יאכל עד סופו לא העתיק ונמצא בכל כ"ו, (נח) ואם אין לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש וזורע, מ"ק י"ב רע"ב, (נט) ושכר פעולה אם אין לו מה יאכל מותר, מ"ק י"ג ע"א, הרי"ף בפי"ב דמ"ק כתב כלומר מהו לשכור את הפועל לעשות מלאכה שאינה לצורך המועד כדי שימול שכרו מפני שאין לו מה יאכל ואמיקנא דשכר פעולה שאין לו מה יאכל ש"י, (ס) נשילת צפרנים במועד מותר, הוספתי כמו שהוא בכ"ו ב' ג', והסר גם בכ"ו א' והוא בנמרא מ"ק י"ז ע"ב, ועיין פור איה מי תקליב, (נא) וגילוח שפה המעכב מותר, שם י"ח ע"א, והרי"ף מ"ק פ"ג הביא ומותר לגלח שפה בחולו של מועד, ובעל שלמי הגבורים הביא וזה לשונו והראב"ד כתב שאילו שקל השפה לא יגלה אלא אם כן מעכב עליו, ולא נהירא להאי"ש עכ"ל, ובירושלמי מ"ק פ"ג ה"ג רב אמר שפסא כנשילת צפרנים לכל דבר, (נב) ואלו מכבסין ומגלחין במועד, מ"ק י"ג ע"ב במשנה, (ג) ומי שאין לו אלא הלוק אחד, נמרא שם י"ד ע"א, (נד) ובנדי פשתן מותר לכבסו, מ"ק י"ח ע"א, בעל שבלי הלקס השלם מי רביא הביא ש"י רביא הביא כלי פשתן מותר לכבסו במועד הרי"ף ז"ל כתב דהכי הלכתא וכן מצאתי לגאון אחר שהשיב וששאלתם הלכתא אם מותר או לא, כך ראינו שהלכה כרבי יוחנן שמוחה, נאון אחר פסק שאמרו לכבסו כ"ו ע"ש, (נה) ואלו כותבין במועד דייטיקי כ"ו, משנה מ"ק י"ח ע"ב בסדר אחר, (ס) ואגרות של רשות, מי אגרות שלום, מי הוא ברי"ף במשנה שם אגרות של רשות אגרות שאלות שלום, וכן פירשו בירושלמי עכ"ל, והוא בירושלמי מ"ק פ"ג ה"ג והתום' ש"י ד"ה ואיגרות רשות הבוא ז"ל בירושלמי מפרש מריסת שלום י"ג צווי השלמון, כמו אל תתוודע לרשות (אבוהי פ"א מ"י), וכן הרא"ש מ"ק פ"ג מ"י כ"ב הביא כן והביא גם הירושלמי, ומי"ס וקרי לה רשות לפי שאין בהן צורך כל כך, ובעל קרבן נתנאל העיר, לפי שאילות שלום הרי"ש בשו"א, ולפי צווי השלמון הרי"ש בקמ"ץ, וגם ה"ח' מ"י כמו הרי"ף, והובא כן בשבלי הלקס השלם מי רביא, עוד הביא בעל שבלי הלקס שם רב נחשון נאון ז"ל מי בתשובותיו כך אמר אדונינו מר רבי יצחק' נאון וצ"ל איגרות של רשות, כתב שכותב ריש גלוהא ונותן לו רשות לילך וללמוד לישראל איסור ודוחר ולהורות להן דברי הורה ושמו בלשון ארמית פיתקא דדונתא עכ"ל, והאיתי כי גם בהב"ה מ"י מועד (דפוס וויניציא מ"א ע"ה) הביא ארמית של רשות, ומפרשין רבנן אגרות של רשות פסקא דרשואתה, וכן מבואר בשו"ת הגאונים זכרון לראשונים [ברלן תרס"ו], מי ק"פ ע"ש (ז) מותר לארס אשה במועד כ"ו, נמרא מ"ק י"ח ע"ב, (ח) ברחמים, מ"ק ש"ב, וכן הובא כן ברי"ף ובהרא"ש, ומצאתי בתוספתא מ"ק פ"א אין מקדשין נשים במועד רבי יהודה ממיר שמא יקדמנו אחר ברחמים, (ט) כותב ארס השבונותיו במועד, תוספתא מ"ק פ"ב ומי"ס שם ובלבד שלא ימנה ולא ישקול ולא ימדוד כדרך שיעשה בחול, וגם הרי"ף

(נח ברחמים: ט) כותב אדם השבנותיו במועד ומהשב יציאותיו (ס) ומקבלין קיבולת במועד [לעשות למוציא מועד]: (סא) ואיזהו השבנות מותרים במיעד, השבנות שבי אדם להבירו בשינתו, או מכירות אשר הוא זוכר מעצמו ומתיירא שטא ישבה ממנו והוא כרבר האבוד, ובלבד שלא יכון שלא ישא אותם במועד:

[פ] ה הלכות ארבעה עשר [הלכות פסח]:

(ג) אור לארבעה עשר בודקין את החמין לאור הנר, (ג) מפני שאור הנר יפה לבדיקה, (ד) וכשהוא בודק מיבעי לברוכי ברישא על ביעור חמין, (ס) ואם שח שיהיה חולין קודם התעסקו בבדיקה חוזר ומברך, ואם מני אתחיל לבדוק שח אינו צריך לחזור ולברך, (ו) חורי הבית העליונים, שאין ידו מגעת שם להשתמש בהם, וכי התחתונים, סמוך לקרקע שאין בני אדם משתמשין שם, אין צריכין בדיקה: (ז) בי מילחי ובי ציבי ובי קירי ובי תמרי צריכין בדיקה: (ח) חור שבין יהודי להבירו, זה בודק עד מקום שידו מגעת, וזה בודק עד מקום שידו מגעת, והשאר מכסלו בלבד ודיו: (ט) חור שבין ישראל לארמאי אין צריך בדיקה, היכי דהייש חנוי לכשפסח: (י) הבודק צריך שיבטל שטא ימצא גלוסקא יפסיה ודעתיה עלויה, ואי לא מבטל לה קודם זמן האיסור לאו ברשותיה קיימא ולא מצי מבטיל ליה וקאי עליה באיסורא: (יא) וכל שעה שמותר לאכול מאכיל ומוכרו לגוי, ומותר בהנאה, עבר זמנו אסור בהנאה, ולא יסיק בו תנור וכירים: (יב) כותח וכל מיני כותח אסור למכור שלשים

הערות

פ"ג דמ"ק הביא תניא בתוספתא משקין כותב אדם השבנותיו כ"ו, וגם בעל שכלי הלקט השלם סוף פ"ג רביה הביא התוספתא, (ס) ומקבלין קיבולת במועד, מ"ק י"ב ע"א, (סא) ואיזהו השבנות מותרים במועד, הסיום הזה עוד לא מצאתי המקור:

[פ] ה הלכות ארבעה עשר, והוא הלכות פסח, נדפס בפרסם פ"ג קב"ב, ורשום הלכות פסח מספר האורה, וגם פ"ג קב"ג קב"ד קב"ה קב"ו קב"ז וקב"ח הוא מספר האורה, וחסר בסופו ובסוף פ"ג קב"ח) "עד כאן מספר האורה", והלכות פסח לרשיי נמצא בסדרו שלו (כ"י שביד) ורשום עליהם הלכות פסח מבוארות בבית מדרשו של רבינו שלמה, וכן בספר איפור והיתר לרשיי כ"י מתחיל הכתב יד ב"ה פסח ורשום הלכות פסח מבוארות בבית מדרשו של רבינו שלמה בר יצחק נז"ל, גם במחזור (יוטרי נער 245) הובא בן ורשום ה' פסח מבוארות בבית מדרשו של רבינו שלמה בר יצחק צרפתי ז"ל, גם בעל שכלי הלקט השלם מן פ"ג ר"ה ואילך הביא את ההלכות ההן, ויכנס הלכות פסח של רבינו שלמה ז"ל וההלכות ההן משונים ובסגנון אחר ממה שהובא בהאורה, (ז) אור לארבעה עשר, פסחים ב" ע"א במשנה, (ג) מפני שהאור הנר יפה לבדיקה, נמרא שם ח' רע"א, (ז) וכשהוא בודק מיבעי לברוכי ברישא על ביעור חמין, בסידור רשיי ובאיתו ובמחזור וויטרי כתב רשיי ובכבר ראשון שמוציא מברך על ביעור חמין, פסק הדוק אם מצא מברך, וראיתי בשבח"ל פ"ג ר"ו חמין מצאתי בתשובות הגאונים כשמברך אדם על ביעור חמין אינו חושש אם אינו מוציא חמין ביעור חמין הוא בתשובת אחריו לבערו וחיוב לברך, והביא דעת אחריו בנימין דלא סבירא ליה בן, וסיום ובהלכות פסח של רבינו שלמה ז"ל סוכיה בן שכתב אור לארבעה עשר בודקין את החמין לאור הנר ובכבר ראשון שמוציא מברך על ביעור חמין מדקאמר בכבר ראשון שמוציא מברך, שמע מינה שאם אינו מוציא אינו מברך עכ"ל, וראיתי במרדכי ריש פסחים שהביא את זה בשם הפרסם ולפנינו בפרסם ליחא, (ס) ואם שח שיחות חולין קודם התעסקו בבדיקה חוזר ומברך, נובע מתשובות הגאונים שערו תשובה פ"ג פ"ז שהובא בשם רבינו האי גאון ז"ל השח בין ברכה לבדיקה חוזר ומברך ואם התחיל לבדוק ושת אינו צריך לחזור ולברך ע"ש, ועיין גם בשבח"ל פ"ג ר"ו (דף פ"א ע"א), (ו) חורי הבית, בנמרא פסחים ח' ע"א איתא רק חורי בית העליונים והתחתונים, ובעל האורה סבאר הביונה, ולקוח מן פ"ג ה"ה לפסחים, ובפרסם שם פ"ג קב"ב הלשון משובש, (ז) בי מילחי כ"ו, נמרא שם, (ח) חור שבין יהודי להבירו, שם שם, ולפנינו הנירסא חור שבין אדם להבירו, (ט) חור שבין ישראל לארמאי, שם דף ז' ע"ב, (י) הבודק צריך שיבטל כ"ו פסחים ו' ע"ב, (יא) וכל שעה שמותר לאכול, שם כ"א ע"א במשנה, (יב) כותח וכל מיני כותח, פסחים

יום קודם הפסח: יג) אמר רבא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו אסור במשהו. ושלא בזמנו בנותן טעם. יד) ואמר רבא העושה את ביתו אוצה ואין דעתו לפנותו קמי פיסחא שלשים יום, אין זקוק לבער. דלא מיחייב במילי דפיסחא, ואי משכח חמץ ואכיל ליכא הששא דהא אין דעתו לפנותו קמי פסחא. הלכך כי מטי זימניה מבטל במילי, תוך שלשים יום זקוק לבער. ואף דאין דעתו לפנותו, משום דאיתחייב במילי דפסחא, ואי לא בריק קאי באיסורא: טו) ומאן דקא בעי למיזל בספינתא או באורחא רחיקא, טז) ואיכא [בתי] דקיימיה בתחומיה דליכא [איניש אחרינא] דאית ליה רשותא למיעל להתם, אי מקמיה תלתין יומין קא אויל [דאכתי לא מיחייב במילי] הפסח לא צריך למיברק והדר מיזל ואי בנו תלתין יומין אויל דאיתחייב במילי [דפסח] צריך [למיברק] [למיברק] והדר מיזל יי) ולא אמרנא אלא שאין דעתו לחזור, אבל דעתו לחזור אפילו קודם שלשים יום זקוק לבער דזימני דאית בעידן דלא אספיק ליה לבעורי ואתי לדיי איסורא, ואף על גב דמבטל ליה אי משכח דילמא אכיל ליה: חמצו של נוי בבית ישראל חייב לבערו, ואי נטירותא ברשות הגוי הוא, ואמר ליה ישראל הא ביתא קמך לא מיחייב לבעורי. יט) חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר אפילו באכילה, ושל ישראל אסור אפילו בהנאה: יז) נכרי שהלוח את ישראל על חמצו ואמר לו אם לא באתי קודם הפסח [הרי הוא] מכור לך אחר הפסח מותר באכילה ואין צריך לומר בהנאה: יח) המשכיר בית לחבירו אם עד שלא מסר לו מסתח חל יד על המשכיר לברוק ואם משמסר לו מסתח חל יד על השוכר לברוק: יט) והיכא דברק וחזא עכבר דאתא לביתיה ובסומא סיתא דנהמא, אף על גב דעל [להווא ביתא] ואשכח סירורין לא אמרין

הערות

כ"א רע"ב, יג) אמר רבא, פסחים לי רע"א ועיש בתוס' ד"ה אמר רבא, יד) ואמר רבא העושה את ביתו אוצה, כל המאמר הוא לשון השאלות מרשת צו סוף פסין ע"ח התחלת המאמר הוא מנמרא פסחים ו' ע"א ואמר רבא העושה ביתו אוצה קודם שלשים יום דעתו לפנותו אין זקוק לבער, ועל זה כתב השאלות מיס' איתחייב לא איתחייב במילי דפסח כי כמו שהביא בעל האורה והאון הר"י ז"ל רשם על המאמר סימנים וכתב בגליון, טעמא דמסבריה נאון הוא כל זה, טו) ומאן דקא בעי למיזל בספינתא או באורחא רחיקא כ"י, הוא לקוח ג"כ מהשאלות צו ס"י ע"ח במאמר שלפניו, וכן הוא בבהגי הלכות פסח (דפוס וויניציא כי"ט ע"א) ונרשם בגליון "פסקי" ונראה כי המחבר שאב את זה מן השאלות, טז) ואיכא בתי דקיימיה בתחומיה, כן הוא בשאלות וכן הוא בכ"י ב' ו'ג' ובפרט מספר האורה, אבל בכ"י א' ה"ג' בחותמיה וכן הוא ג"כ בן בדה"ג שם, ואיכא בתי דקיימן בתחומיה, ור"ל שהם מסוגרין ואין הולך לשם, יז) ולא אמרנא אלא שאין דעתו לחזור, הובא באריכות בשאלות שם המתחיל ברם צריך הני שלשים יום, יט) חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר אפילו באכילה ושל ישראל אסור אפילו בהנאה, במשנה פסחים כ"ה ע"א איתא חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה, ושל ישראל אסור בהנאה, ובשאלות דרב אחאי נאון פרשת צו ס"י ע"ד הובא וחמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר לישראל בהנאה ושל ישראל אסור ושל נוי שעבר עליו הפסח אפילו באכילה נמי שרי, והאי דקתני בהנאה משום דישאל עכ"ל, וכן בריף פסחים ס"ב האי דקתני חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה לאו למימרא דבאכילה אסור אלא משום דקא בעי למיזל ושל ישראל אסור בהנאה תנא נמי גבי נכרי מותר בהנאה אבל חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר ואפילו באכילה עכ"ל, ועיין בנמרא שם, כ"ט ע"א, ולזה כוון בעל האורה, יט) נכרי שהלוח את ישראל על חמצו, משנה פסחים ל' ע"ב נכרי שהלוח את ישראל על חמצו אחר הפסח מותר בהנאה וישראל שהלוח את הנכרי על חמצו אחר הפסח אסור בהנאה, ומה שהביא בעל האורה הוא נובע מתוספתא פסחים ס"ב, רק במקום לפנינו אסור בהנאה ואסור באכילה, ואמר בתוספתא מותר באכילה, ואין צריך לומר בהנאה, ובמאמר השני במקום לפנינו מותר באכילה ואין צריך לומר בהנאה, ואמר בתוספתא

מיכל אכלה, אלא צריך להוזהר ולברקה: (כד) והלכה כרבי יהודה דאמר אוכלין כל ארבע, ומאכיל לבהמתו ומזכרו לנכרי כל המש, וישורפו בתהילת שיש: (כה) וכשתכלה הבדיקה צריך לבטל לאלתר (כו) ולמא כל המירא דאיכא (בכיתהא) [ברשות] הדין דלא הויתיה ודלא בערתיה ליבטול ולהוי כעפרא דארעא, (כז) ואי למחר בשעה רביעית רוצה לבטלו הושות בידו: (כח) ואי איקלע ארבעה עשר להוית בשבת מערין את הכל לפני השבת, ומשיירין מזון שהי סעודות, (כט) והחסידים אופין למציאי שבת לאחר ביטול המין, וכך יפה לו: (ל) והקדרות והקערות וניהם עד לאחר הפסח, ואי נתבשל בהו מאכל ויש בו קמח צריך שיתנם לגוי מפני שאין יכול להדיחם, ואהר כך יכבד את הבית וישלך לבהמה ולהוי ולעופות הפירורין או ישליכם לבנה, ואהר כך יכטל בלבו: ולענין אפיית מצה אי אפו לה קודם השבת אין בכך כלום, כי מה לנו אי אפה לה קודם הפסח, ובלבד שנוהר בלא זמנא באכילתה: (לא) ואפילו במקום שנהנו לעשות מלאכה בערבי פסחים, מהצות ולמעלה אסור: (לב) וסמוך למצחה לא יאכל אדם עד שתהשך (לג) כדי שיאכל מצה בתארה:

[פ"א] דין טהרת כליים.

(א) כל ישראל נהנו לרחוץ כלי תשמישן בשלשה עשר [בארבעה עשר] את שדרבו להטביל מטביל, ושדרבו להגעיל מגעיל, (ב) ונקוש האי כללא בידך דמאני

הערות

אסור בהנאה ואין צריך לומר באכילה, וגם בכתבי יד האחרים מספר האורה הלשון מסובש בכ"י א', וכן בפרדס הנורא מותר בהנאה ואסור באכילה, ובכ"י ב' מותר בהנאה וחסרים המלות ואסור באכילה, ובכ"י ג' אסור בהנאה וחסרים המלות ואסור באכילה, ובמאמר השני בכ"י א' ובכ"י ב' מותר באכילה ואין צריך לומר בהנאה, כמו לפנינו, אבל בכ"י ג' מותר בהנאה ואף באכילה, ובפרדס אסור בהנאה ואין צריך לומר באכילה, (ג) המשכיר בית להבירה, הוספתי כמו שהיא בכל כ"י, גם בפרדס מסי האורה, והשמיש המעתיק מן המשכיר עד המשכיר, והוא כנמרא פסחים ד' ע"א, וע"ש בתוס' ד"ה א"ב, (ד) המשכיר בית להבירה בידו, נמרא ש"ב, (ה) הצד אינה צריכה בדיקה, פסחים ה' ע"א, (ו) והוא דברק והוי עכבר, הוא לשון הרייף פסחים פ"ב, (ז) והלכה כרבי יהודה דאמר כו', משנה פסחים י"א ע"ב ובמסנה שם רבי יהודה אסר אוכלין כל ארבע ותולין כל המש ושורפין בתהילת שיש, ומה שהביא בעל האורה ומאכיל לבהמתו ומזכרו לנכרי כל המש, עיין בנמרא פסחים כ"א ע"א, (ח) וכשתכלה הבדיקה צריך לבטל לאלתר, בנמרא פסחים ו' ע"ב אמר רב יהודה אמר רב הבורק צריך שיבטל, (ט) ולמא כל המירא פ"א, נוסח זה הוצא ברייף דפסחים פ"א, וכתב הר"ן לשון זה אינו בנמרא, אלא כך הוא מקובל ביד הגאונים, וגם בבחי' ריש הלכות פ"ה הביא והוי מטביל ליה אמר הכי כל המירא דאיכא ברשותי כו', ודגה בעל האורה הביא הנוסח בביתא ותקנתו ברשותי, וגם בעל שבלי הלפס הביא בביתא, וכן בירושלמי פסחים פ"ב הלכה ב' רב אמר צריך שיאמר כל המין שיש לי בתוך ביתי ואני יודע בו יבטל, אבל בבחי' וברייף הנוסח ברשותי, וכתב בהג"מ שלא יאמר בהדין ביתא אלא ברשותי, כדי לכלול כל המקומות, וכן בסדרו רש"י, ובמהזור וויטרי (ע"ד 254) הביא וז"ל אית דאמרו כל המירא דאיכא בביתא הדין, ובהלכות גדולות כתב בלשון הזה כל המירא דאיכא ברשותי, ולא ידעא ביה לבטול ולהוי כעפרא וכן עיקר עכ"ל, (יז) ואי למחר בשעה רביעית רוצה לבטלו הרשות בידו, הסור אייה ס"י תליד הביא וא"א הרא"ש ה"י ונהג לבטל פעם אחרת ביום י"ד בסוף שעה ה' כו', וע"ש בכ"י שהביא בשם מסקני של הרא"ש בשם תשובות רש"י יש נהגין לבטל בתהילת שעה ששית שעת שריפה, (כח) ואי איקלע ארבעה עשר להוית בשבת מערין את הכל לפני השבת, פסחים י"ג ע"א, (כט) והחסידים אופין למציאי שבת לאחר ביטול וכך יפה לו, כ"ה גם בכ"י א', ובכ"י ב' ו"י נאמר רק והסידים אופין לאחר ביטול, ובפרדס הנורא והחסידים אופים מערב שבת לאחר ביטול, והכוונה בליל שלש עשר, (ל) והקדרות כו', עיין פסחים ל' ע"א, (לא) ואפילו במקום שנהנו לעשות מלאכה, פסחים י' ע"א, (לב) וסמוך למצחה לא יאכל אדם עד שתהשך, משנה פסחים צ"ט ע"ב, (לג) כדי שיאכל מצה בתארה, רש"י והרשב"ם כתבו כדי שיאכל מצה של מצוה להיאבן משום היודר מצוה:

[פ"א] (א) כל ישראל נהנו לרחוץ כלי תשמישן, הובא ג"כ בפרדס ס"י קכ"ז וגם זה הוא מסי האורה, והציון מסופין שיאפניו מוסב על זה, (ב) ונקוש האי כללא בידך דמאני דאנא ודפרולא, הוא לשון הרייף פסחים

דאעא ודפרולא ושאר מיני מתכות ג) ובורמי דגללי דאשתמיש בהו חמירא כולא שתא בכלי ראשון, צריך למיעבד בהו הנעלה בכלי ראשון, ודאשתמיש בהו בכלי שני כנון קערות כי שרי להו מים רותחין בכלי שני ומשהו להועד דפלסן שפיר דמי, ד) וקררות של כל השנה כולה בפסח קיימא לן דלא ישברו אלא לישהינהו עד לאחר הפסח, ועבד בהו בין כמינן ובין שלא כמינן:

[פא] דין הגעלה.

ב) בא לשהר את כליו שושפן ומדיחן יפה, ואין צריך לנרדן, ומגעילן ברותחין ובכלי ראשון ג) ואמר רב הונא בריה דרבי יהושע עין פרור מגעילן ברותחין ובכלי ראשון, וכלי מתכת כנון יורה ומחבת, וכל כלי שיש לו בית קבול, בין של ברזל בין של מתכות ג) יעשה להם שפה של טיש על שפתם [ובעוד הם רותחים ישפוך המים], וישטפם במים קרים, ואחר כך יתן בכלי ששיהר המים [וירחםם], ובעוד שהן רותחין ישבול בהן כל כליו, כוסות וקערות וסכין וקופיץ וכסוי קדירה כל כלי עין, וכל כלי מתכות ד) דהלכתא אידי ואידי ברותחין ובכלי ראשון, ה) ובלבד שיהא מורקן ומודיחן תחלה ו) ויזהר שלא ישבול הכלי פעמים, פן יחזור ויבלע גיעולה, ואם שוקמין המים מרתיתחן לא תועיל הטבילה [ויזהר שלא יניח היורה מרתיתחה לפי שחזורין ונבלעין לתוכה, ז) אף על פי שנעלו זה אחר זה כולם שהורים לפי שכל זמן שהמים רותחין אין הכלי שבתוכה בלוע אלא פלוט ח), ולאחר הגעלת הקטנים חוזר ומגעילה כמשפט הראשון, שלא תצטנן אלא מתוך מהרה, והנאון רבינו האי זיל אמר שאין צריך לחזור ולהגעילה, ובלבד שישליך מים מתוכן כשהם רותחין שלא יצטנן

ה ע ר ו ת

פ"ב על משנת חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח, ג) ובורמי דגללי, המלה הואת אינה נמצא בתלמוד, והובא להלן פי"ב, ונכב מכהני פסחים פ"ב דף כ"ט ע"ד דפוס וויניציא, ובורמי דגללא דאישתמיש בה בחמץ עבד לה נרנפא ומפליש לה בכלי מתכות כו' ע"ש הקרה י"ב, גם הובאה בתשובות הגאונים שערי תשובה פי"ד רפ"ג ולענין הני בורמי עתיקתא רובני להו מגוים ומה שסיים שם ומשמע דמר רב יהודאי אמרי דלא דמי לכלי חרס אלא בכלי מתכות דמי והני ליה בפליפה, כוון לדברי הבהני שהבאתי, והוראת המלה כמו שהביא בעל הערוך השלם בליע ופרסי פי' סירוח, ובפרדס פי' קבני (בספר האורה) כשעות ומחילי ובורמי, והניו המדרים מימן כוכב, להורות כי נעלם ממנו כוונת המלה, ובאמת צ"ל ובורמי, כמו שהוא לנוכח בכל כ"ה, גם כשעות שם כי שרו להו צ"ל שרו, ד) וקררות של כל השנה, פסחים ל' ע"א כדברי שמואל :

[פא] ב) בא לשהר את כליו, גם זה הובא בפרדס פי' קב"ד והוא ג"כ מספר האורה, והציון בסימן קב"ב ה' פסח מספר האורה פוסק ג"כ על זה הסימן, ומצאתי הדברים האלה גם בסידור רש"י, ובמחזור ויפרי מהלכות פסח של רש"י פי"ג ד' ה' ו' הסתחיל ג"כ בא לשהר, ט) ואמר רב הונא בריה דרבי יהושע עין פרור כו', פסחים ל' ע"ב, וזה ליתא בכ"ה א' וכ"ה ב', רק נמצא גם בכ"ה ג' וכן ליתא בפרדס בשם האורה, (רק נמצא שם להלן כמו שחראח בהקרה ה'), גם ליתא בסידור רש"י, ובמחזור ויפרי ומחילי מתכות כנון יורה, ג) יעשה להם שפה של טיש על שפתם, בסידור רש"י, ובמחזור ויפרי, גאמר אחר זה כדאיתא בעין, הוא בעבורה ורה עין ע"א אחר ליה נרנפא דלישא כו' והבא משום חמץ עבד ליה בטיש, ד) דהלכתא אידי ואידי ברותחין, פסחים ל' ע"ב והלכתא אידי ואידי ברותחין ובכלי ראשון, ה) ובלבד שיהו מורקין, וכן הובא בן בפרדס וכ"ה א' מסקין, בכ"ה ב' ו' מונקין, וכן בסידור רש"י, ובמחזור מונקין, ואחר זה נמצא בפרדס ואמר רב הונא בריה דרבי יהושע עין פרור, עין לעיל הקרה ב', ז) ויזהר שלא ישבול, הובאתי כמו שהיא בכל כתבי יד, ובפרדס מפי האורה, ובסידור רש"י, ובמחזור ויפרי, ז) אעפ"י שנעלו זה אחר זה, כ"ה בכל כ"ה, ובפרדס מספר האורה, אבל בסידור רש"י, ובאיסור ויתיר לרש"י, ובמחזור ויפרי, הורגא הקטנים אף על פי שנעלו בן בנות אחר זה כולן שהורין, ובמאמר שלפני זה הניו שם ויזהר שלא תניח מרתיתחה גדולה מרתיתחה בנות מלה [גדולה, ח) ולאחר הגעלת הקטנים חוזר ומגעילה כמשפט הראשון ב', והנאון רבינו האי זיל אמר שאין צריך לחזור ולהגעילה כו', כ"ה בכל כ"ה ובפרדס פי' קב"ד מספר האורה,

לחובה ויחזור ויבלע, וידיחנה מיד בצונן (ט) ואף הכלים הקטנים צריך להרחיק בצונן כשהן מרותחין. (ז) והסבינים מנעילין ברותחין ובכלי ראשון, מפני שפעמים שהותחין הסבין ומעלין בו דבר מן הורה רותחת שעל נבי האור, ואין בכלל כל דבר אשר יבא כאש תעבירו כאש (במדבר ל"א כ"ג), ואף על פי שהותחין בו דבר לצלות כנגד האור, מפני שאין דרך תשמיעין בכך תמיד, ולא דיבר הכתוב אלא בשפוד ואסכלא שכל שהשמיעין על ידי האור משימין אותן באור ומניחין אותו עד שנתלבן, ועכשיו אנו נוהגין להנעיל אף הקערות בכלי ראשון, לפי שאף הן פעמים שבוולעות בכלי ראשון שהרי אנו מכסין בהם את התבשיל באילפס כדי לשלש מחרה: (י) ואכן מלה הדהתה מטהרתה: (י"ג) וכלי זכוכית חדשים צריכין טבילה, שהן בכלי מהכות. (י"ד) וכן כלי שטף חדשים שלקחן מן הגוי [משבילין] במים חיים (י"ז) כדארמין בעבודה זרה אמר רב נחמן [אמר רבה בר אבהו] אפילו כלים חדשים צריכין טבילה במים חיים, דילמין ממעשה המדין ואותה טבילה לאו משום שהרה הוא, דהא כלים ישנם אחר שנתלבנו מהורים הם מן האיסור, וכחדשים דמיין, ואפילו הכי בעי טבילה כדנפקא לן מקרא (ט"ז) וכל אשר לא יבא כאש תעבירו במים (ושהר) [במדבר ל"א כ"ג]. דהיינו גיעול, ובתיב ושהר, ונפקא לן דהיינו טבילה:

הערות

אבל בסידור רש"י, ובאיסור והיתר לרש"י, ובמהזור ויוסרי (ע"ד 255), הנידאס אחר סמים ולאחר הנעלת הקטנים חוזר ומנעילה כמספספ הראשון שלא תצטנן אלא מתוך שהרה, הובא כך השיבו מר רב הילאי ורב האי, ורבי אומר שאין צריך לחזור ולהנעילה, בתחלה היא דעת רב הילאי ורב האי שחוזר ומנעילה ואח"כ דעת רבי (ד"ל רש"י) שאין צריך לחזור ולהנעילה, וראיתי בשבחה' השלם ריש סי' ר"ז הביא מדר הנעלה כאשר מצא לנאונים ע"ש, ואח"כ סיים ובשערים של רבינו האי גאון וצ"ל (ע"ין בהקדמה לשבלי הלקט מה שכתבתי בהערה רמ"ב), שספרש המנעיל כלים בכלי צריך שינעיל גדול תחילה ויתן מים שניים וינעיל ולחובו הכלים הקטנים ויהיה שלא תניה הורה מרתחתה לפי שחוזרין ונבלעים בתוכה ולאחר הנעלת הקטנים חוזר ומנעילה כמספספ וזראשון שלא תצטנן אלא מתוך שהרה, אבל הקטנים אף על פי שנגעלו זה אחר זה כולם מהורים לפי שכל זמן שהמים רותחין אין כלי שבתוכו בולע אלא פולט, ואחר זה הביא ורבינו שלמה וצ"ל כתב אומר רבי [אולי הכוונה אומר רבי לרבו של רש"י] שירה שמנעילין בה אין צריך לחזור ולהנעילה ובלבד שישליך ממנה המים כשהן רותחין קודם שישקפו המים מרתחתן שלא תצטנן מתוכה ותחזור ותבלע וידיחנה מיד בצונן ואף כלים קטנים צריך להרחיק בצונן אחר שהנעילן והרחיקו עכ"ל, וע"ין בתשובות הנאונים שערי תשובה סי' ר"פ בשם רב נפרנאי גאון ו"ל צריך להנעיל הורה גדולה תחלה ובין ע"ש בארכות, וע"ין בהרא"ש סי' פ"ב דפסחים סי' ז', והביא שם ג"כ תשובות הנאונים ע"ש, ודברי רב האי, גאון מובאים גם בהרי"ק גאון ה"ל פסחים סוף דף ס"ה, והנה ראיתי במרדכי סי' פ"ב דפסחים כפי' תקפ"ג הביא בשם רב האי גאון להוסיף, וז"ל שם השיב רב האי גאון על אודות הורה גדולה שמנעילין בה כלים שאין צריך להנעילה אחר שהנעיל בה הכלים וכן הורה רש"י עכ"ל, והשב בוויא כי כך השיבו מר רב הילאי ורב האי מוסב למסא אל ורבי אומר שכלם אמרו שאין צריך לחזור ולהנעילה, ובאמת כך השיבו מר רב הילאי ורב האי מוסב למעלה שחוזר ומנעילה ורבי אומר מוסב למסא שאין צריך לחזור ולהנעילה, כמו שהבאתי, ואולי דברי חאורה הוספו שהורה כשעת רבינו האי ו"ל אומר דאין צריך לחזור ולהנעילה, (ט) ואף הכלים הקטנים צריך להרחיק בצונן כשהוא מרתחין, כן הוא בכל כ"י, גם בסידור רש"י ובמהזור ויוסרי, ובעל שבלי הלקט סי' ר"ז הביא ואף כלים קטנים צריך להרחיק בצונן אחר שהנעילן והרחיקו, (ז) והסבינים מנעילין ברותחין, כ"ה גם בסידור רש"י, ובאיסור והיתר, ובמהזור ויוסרי, ורשום שם סי' ד' דין שהרת סבין, (י) ואכן מלה הדהתה מטהרתה, בעל שבלי הלקט סי' ר"ז (סי' ע"ב) הביא וכך כתב גם המורה בפרים בהלכות פסח נבי הנעלת כלים ואכן מלה הדהתה מטהרתה, (י"ג) וכלי זכוכית חדשים, הוא ג"כ בסידור רש"י, ובאיסור, ובמהזור ויוסרי סי' (ע"ד 256), (י"ד) וכן כלי שטף, כפרדס בסעודת ארבעה וכל כלי שטף, (י"ז) כדארמין בעבודה זרה, דף ע"ה ע"ב, ובפרדס בסעודת ארבעה נחמן אפילו כלי עצם, והמלות "כדארמין בע"ז המרים, (ט"ז) וכל אשר לא יבוא כאש תעבירו במים

[פב] דין כפות.

ה) וכפות של גויים שהם של כסף ונשתמשו בהם המין שאוכלין בהן צריכין גיעול ברותחין, וכוסות של כסף, כיון שאין תשמישין על ידי רותחין מניא להו בטבילה להודיה, והני מילי בלקוחין כמעשה דמדון שהיו שלהם, אבל שאולין ששאל מנוי אין צריכין טבילה, ז) וכלים של כסף הממושכנים ביד ישראל מנוי אין צריכין טבילה, ואם רואה ישראל לפי דעתו שיניחם הנוי כובינחא דמיא וצריכין טבילה ואם לאו הרי הן כשאלוים: ח) וכלים של חרס ושל עין לא בעי טבילה דכלי מתכת אמרין בפרשה, ט) אבל ריחים של פלפלין צריכין טבילה, דמתכות שלהם עיקר, ולא אמרנא אלא בכלי מתכות ובכלי סעודה וכמעשה דמדון, שאותן כלים היו מתחילה של גויים, ונזירת הכתוב הוא דצריכין טבילה, בין חדשים בין ישנים אבל אם עשאן ישראל אפילו חדשים אין צריכין טבילה, וכל שכן אם היו ישנים וליבנם באור דאין צריכין טבילה, ולהוציא מאותן הצריכין טבילה לכלים אחר גיעולן בפסח ה) וקנייא מלומיין כלעיו, ו) הואיל ומתיכין עלייהו עופרת דשיעין בכלי מתכות דמי ובעי טבילה, ואף על פי שאין (נתיין) (נתיין) [נתיין] אלא מנבך, וכו' הכי ז) פלוגתא דרב אהא ורבינא ממנא [רקוניא] במסכת עבודה זרה דפסיק הלכתא דאוליין בתר סופו שניתך עליו במתכות ובעי טבילה, ולא הוזכר שום חילוק ה) בין ניתך מתוכו לניתך מנכו: ט) וכפות של קרן לא בעי טבילה דלא ממתכות הן, וכלי גויים שנשתמשו בהן צריכין להגעילן דוודאי בולעות הן י) דהכי אמרין במסכת פסחים הסנינים בפסח מנעילין קייתיהו ברותחין משום דבלעין, יב) ואסור נמי לאכול [חלב] בכפות של קרן שאכל בהן אוכלין המין של בשר, אלא אם כן מנעילן ברותחין: יג) וכלי בורמא דגללא דאשתמיש בהו חמירא [כולא תשא] או שקנה אותם מן הגויים עביר להו גרמא ומפליט להו

ה ע ר ו ת

וסהר מלת "וסהר" הגרתי, כי מותרת הוא וליהא בסידור רש"י, ובמחזור וויסרי, רק בסיום המאמר ובתיב "וסהר" וזה כתוב שם לפני זה כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וסהר :

[פב] ה) וכפות של גויים, הוא ניכ בפרדס סי' קביה, והוא מספר האורה, וכן הוא בסידור רש"י ובאיסור וזוהר, ובמחזור (צד 256), ז) וכלים של כסף הממושכנים ביד ישראל מנוי אין צריכין טבילה, כיה בכל כיה, ובסידור רש"י, ובמחזור וויסרי, ונשטמו בפרדס מספר האורה סי' קביה, והשמים המדמים מן אין צריכין טבילה, עד אין צריכין טבילה, ז) וכלים של חרס ושל עין, לפני זה נמצא בסידור רש"י, ובפרדס, וכלי וכובית הואיל ונתכין הם צריכין טבילה, ח) אבל ריחים של פלפלין, עיין בערך ריחים שמפרש הוראות ריחים של פלפלין, ודבריו נובעים מפי' הריח ביצה כי עיב עיש, ט) וקנייא מלומיין כלעיו, ככ"י א' ובי לא הובא המלה הורה ובכ"י ג' מלומיין כלעיו, ובפרדס מלומיין כלעיו, ובכלם כמעות ומנא לנכון בסדור רש"י, ובמחזור וויסרי, מלומיין כלעיו, וכן רש"י פסחים ל' ע"ב מאי דקנייא פירש קנייא מלומיין Polomme, ושל חרס הוא ופוח באבר, וכן בעי' ל"ג ע"ב פירש רש"י קנייא כלי חרס מצומח באבר וקורין מלמיר, ועיש בחום ד"ה קנייא, והביא שם לשון רש"י מלומיין כלעיו, ו) הואיל ומתיכין עליהם עופרת דשעין, כיה בכל כיה, ובפרדס הלשון משושב הואיל ושועין שלהן עופרת ושועין דביל, ובמחזור וויסרי ה"י הואיל ומתיכין עליהם עופרת ושועין עליהם, ז) פלוגתא דרב אהא ורבינא במס' ע"ה, הוא דף ע"ה ע"ב, ח) בין ניתך מתוכו לניתך מנכו, עד כאן הוא בסדור רש"י, ובאיסור וזוהר, ובמחזור וויסרי סוף סי' י" (צד 257), ומכאן ואילך וכפות של קרן לא נמצא שם, והתחיל וקדרות של חרס, ט) וכפות של קרן לא בעי טבילה דלא ממתכות הן ושל גויים שנשתמשו בהו כ"י, כיה בכל כיה, אבל בפרדס סי' קביה שהוא מספר האורה נלקח בהחסר ומתכו שם ובכנינים הוא גויים שנשתמשו בהן, ועיקר חסר מן המספר גם מלת "וסכינים" הוסיף המעתיק או המדפיס, י) דהכי אמרין במס' פסחים, דף ל' ע"ב, יב) אסור נמי לאכול חלב בכפות של קרן כ"י, ולא כן דעת המחנח בה' מסח סי' ל' יט) וכלי בורמא דגללא, בארתי המלה לעיל סי' פ' הערה ב', והמאמר שלפנינו הוא לשון הבהג' פסחים סי' יב (דף כ"א ע"ד), המתחיל ובורמא דגללא דאשתמיש

נכלי מתכות, ואף על גב דמתברא [ומצבתא] לא דמיא לכלי חרס אלא (כמתכות) [נכלי מתכות] דמיא, ומניא להו בפלישה ומשתמש בהו בפסחא. יג) דתנן נת של אבן שזופתה נוי מננכה והיא שהורה, ושז חרס אף על פי שקלף את הופת אסורה, מכלל דאבן לחוד והרס לחוד, יד) ועוד דתנן בהדיא במסכת כלים [תנור] של אבן ושל מתכות שהור וטמא משום כלי מתכות אלמא כלי אבן נכלי מתכות דמי ליה:

[פנ] דין הגעלת כלי של מתכות.

א) יורה קטנה בתוך יורה גדולה מגעילה עד שירתיהו המים [מאוד, וכשירתיהו המים מאד] כהלכתן יוציא יורה הקטנה מתוך יורה הגדולה ויומין מים צוננים להרדיה במים והיורה גדולה אין צריך להגעילה תחילה, לפי כשורותחין המים הכלי פולט, ואתה היורה ניתרת באותה הגעלה, ובלבד שיהיה זרין כשיריק ממנה המים הרותחין [ידיהנה] במים צוננים לאלתה, שאם לא יעשה כן יצטנן המים הנגעלין ותחזור ותכלעם: ב) וסבין של נוי מותר להגעילו בקרירה של נוי אבל צריך [שיחן] בה מים ששים [מכרין] האיסור היוצא מן הסבין כדי לבטלו בששים, שלא יצטרך עוד להגעיל הקדרה, ג) והא דאמרין אין מבטלין איסור לכתחילה, הני מילי לאכילה, אבל כי האי נוטא מבטלין: ד) ועריבה צריך לגררה שלא ישאר שם כוית במקום אחד, פחות מכן בטל במיעוט, ואינו עובר בכל יראה ובל ימצא, ה) כרתנן בצק שבסדקי עריבה אם יש כוית במקום אחד חייב לבעה, ו) ואם לאו בטל במיעוט: ז) הני מאני דצביעי [צריפי] בצרוף אלוס [בלעזין] בין שהורים בין ירוקים, בין לבנים, אסורין בפסח ואפילו חלקים, ט) דאמר אמימר הני מאני דקניא חזינן דמדייתא אף על גב דשיעי, והתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם: י) והבא להטביל כליו קודם טבילתן יברך על טבילת כלים, ויש אומרים על הטבלת כלים, הכל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן, ואחר כך טובלן במים ודיו: יא) שפוד של עץ של גוים אין לו תקנה אלא בשריפה, לפי שתשמישו על ידי האור, ודינו על ידי ליבון ולא בהגעלה, ולא אפשר ללבנו הואיל ושל עץ הוא.

הערות

בה בחמץ עביר לה נרמא ומפלים כו', מלה במלה כמו שהביא בעל האורה, רק בהאורה סיים מכלל דאבן לחוד והרס לחוד, הובא בבבב"ג שם מדקטשני בין של אבן ושל חרס מכלל דהני בורמא גללא ככלי מתכות דמיאן ושריאן ע"ב, ובפרדם ס"י קביה שהוא מספר האורה הובא בשעות וכלי בורמא ציל בורמא, גם בשעות שם ומצנא וציל ומצבתא. יג) דתנן נת של אבן, ע"ז ע"ד ע"ב במשנה, יד) ועוד דתנן בהדיא במסכת כלים, הוא בפ"ה מ"יא, והסיום הוה ליחא כבב"ג שם ובב"י א' זכ' בשעות תוך של אבן, ציל תנור של אבן, ובפרדם נשמוס המלות "במסכת כלים" גם בפרדם נוסף, וביורה של אבן או של מתכות שהורה וטמא משום כלי מתכות" הוא ג"כ במשנה שם וליחא בכל כ"י:

[פנ] א) יורה קטנה, הובא בפרדם ס"י קכ"ו והוא מספר האורה, ב) וסבין של נוי מותר להגעילו בקרירה של נוי, בפרדם שם בשעות בקרירה של ישראל וציל של נוי, ג) והא דאמרין אין מבטלין איסור לכתחילה, ביצה דף ד' ע"ב, ד) ועריבה צריך לגררה, הוא ג"כ בפרדם שם, ובב"י א' מתחיל בזה מאמר חדש ורשום דין עריבה, וכן נמצא מכאן בסידור רש"י, ובאיסור והיתר, וכן במחזור וויסרי ס"י י"ג (ער 257), ורשום ג"כ דין עריבה, ה) כרתנן בצק שבסדקי עריבה, משנה פסחים מ"ה ע"א, ו) ואם לאו בטל במיעוט, במחזור וויסרי סיים אחר זה ואז מותר להשתמש בה אחר הפסח, אבל בפסח עצמו אסור דכיון דקא משתי ביה איסורא הימוצו קשה, ז) הני מאני דצביעי וצריפי בצרוף, זה נמצא גם במחזור וויסרי ס"י י"ב (ער 256), וכן נמצא באיסור והיתר [נוסח בפרדור רש"י], ח) אלוס בלעזין הוא Aiaun, ט) דאמר אמימר הני מאני דקניא, פסחים ל' ע"ב, י) והבא להטביל כליו קודם טבילתו יברך, הוא בסידור רש"י ובאורה, ובמחזור וויסרי ס"י י' (ער 256), יא) שפוד של עץ, לא